

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)
z dne 21. oktobra 2004*

V zadevi T-36/99,

Lenzing AG, s sedežem v Lenzingu (Avstrija), ki jo je sprva zastopal H.-J. Niemeyer,
nato I. Brinker in U. Soltész, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata V. Kreuschitz in D. Triantafyllou,
zastopnika, skupaj z M. Núñez-Müllerjem, odvetnikom, z naslovom za vročanje v
Luxembourgu,

tožena stranka,

ob intervenciji

* Jezik postopka: nemščina.

Kraljevine Španije, ki jo zastopa N. Díaz Abad, zastopnica, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

intervenientka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti dela Odločbe Komisije 1999/395/ES z dne 28. oktobra 1998 o državni pomoči, ki jo je Španija dodelila družbi Sniace, SA, s sedežem v Torrelavegi v Kantabriji (UL 1999, L 149, str. 40), kot je bila spremenjena z Odločbo Komisije 2001/43/ES z dne 20. septembra 2000 (UL 2001, L 11, str. 46),

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (peti razširjeni senat),

v sestavi R. García-Valdecasas, predsednik, P. Lindh, sodnica, J. D. Cooke, H. Legal, sodnika, in M. E. Martins Ribeiro, sodnica,
sodna tajnica: D. Christensen, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 23. oktobra 2003

izreka naslednjo

Sodbo

Nacionalna zakonodaja, ki se uporabi

- 1 V skladu z besedilom člena 20 kraljeve zakonske uredbe št. 1/1994 z dne 20. junija 1994 o odobritvi prečiščenega besedila splošnega zakona o socialni varnosti (BOE št. 154 z dne 29. junija 1994, str. 1825, v nadaljevanju: splošni zakon o socialni varnosti):

„1. Za plačilo dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost ali zvišanja teh prispevkov ter dolgov glede drugih virov za socialno varnost se lahko odobri odlog plačila ali obročno odplačevanje.

[...]

3. Odlog dolga ali obročno odplačevanje dolgov nosilcem socialne varnosti se odobri v obliki in pod pogoji, določenimi z zakonom. Da je upravna odločba, s katero so odobreni odlogi ali obročno plačevanje, veljavna, mora v skladu z veljavno zakonodajo predvideti zavarovanje obveznosti z ustanovitvijo stvarnih pravic ali poroštev, razen če izjemni razlogi upravičujejo izjemo.

4. Pri odlogu ali obročnem odplačevanju dolgov tečejo nosilcem socialne varnosti od dne začetka učinkovanja odloga ali obročnega odplačevanje do dne plačila zakonite obresti po stopnji, ki velja ob odobritvi, v skladu z določbami zakona 24/1984 z dne 29. junija 1984 o spremembi višine zakonitih obresti.“

- 2 V skladu s členom 27 splošnega zakona o socialni varnosti se reprogramiranim dolgovom prištejejo zamudne obresti.
- 3 Pogoji za odlog in obročno plačevanje dolgov nosilcem socialne varnosti so natančneje določeni v kraljevem dekretu št. 1637/1995 z dne 6. oktobra 1995 o odobritvi splošne uredbe o pobiranju sredstev za socialno varnost (BOE št. 254 z dne 24. oktobra 1995, str. 2891). Člen 40(1) tega kraljevega dekreta med drugim določa:
- „Plačilo dolgov nosilcem socialne varnosti se lahko odloči ali odplača v obrokih tako na podlagi dogovora kot upravnega akta na predlog dolžnika, ki zaradi svojega ekonomskega in finančnega položaja ter drugih posebnih okoliščin, ki jih presodi splošni zavod socialne varnosti, ne zmorejo plačati svojih dolgov.“
- 4 Odlog dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost urejajo tudi členi od 11 do 27 odloka ministra za delo in socialno varnost z dne 22. februarja 1996 o izvedbi splošne uredbe o pobiranju sredstev za socialno varnost (BOE št. 52 z dne 29. februarja 1996, str. 4582).
- 5 Fondo de Garantía Salarial (jamstveni sklad za plače, v nadaljevanju: Fogasa) je neodvisni organ pod nadzorom ministrstva za delo in socialno varnost in pravna oseba ter ima pravno sposobnost za doseganje svojih ciljev. V skladu s členom 33(1) kraljevega zakonske uredbe št. 1/1995 z dne 24. marca 1995 o odobritvi prečiščenega besedila zakona o položaju delavcev (BOE št. 75 z dne 29. marca 1995, str. 7730, v nadaljevanju: predpisi o položaju delavcev) je njegova glavna naloga izplačevati

„delavcem plače, ki jim niso bile izplačane zaradi plačilne nesposobnosti, ustitve izplačil, stečaja ali postopka prisilne poravnave, ki poteka z upniki zadevnega podjetja“. Na podlagi člena 33(4) mora sklad Fogasa vstopiti v pravice in položaj delavcev za povračilo izplačanih zneskov.

- 6 Formalnosti, ki jih je treba izpolniti za to povračilo, so določene v kraljevem dekretu št. 505/85 z dne 6. marca 1985 o organizaciji in delovanju sklada Fogasa (BOE št. 92 z dne 17. aprila 1985, str. 894), ki dopolnjuje predpise o položaju delavcev. V členu 32 tega kraljevega dekreta je določeno:

„1. Da bi se olajšalo povračilo dolgovanj zneskov, lahko [sklad Fogasa] sklene pogodbe o povračilu, s katerimi se določijo oblike, roki in zavarovanja, s tem da učinek subrogacije povezujejo z zahtevami po nadaljevanju podjetja in ohranitvi delovnih mest.

Od vsot, za povračilo katerih je bil odobren odlog, tečejo obresti po veljavni zakoniti stopnji.

2. S sklenitvijo pogodbe o odloženem povračilu dolga se pri morebitnem postopku prisilne izvršbe seznani zanj pristojni sodni organ.

3. Neizpolnitev pogodbene obveznosti povzroči razvezo pogodbe, [sklad Fogasa] začne stori vse, za katere je pristojna, in lahko zahteva nadaljevanje vseh prekinjenih postopkov.

[...]“

- 7 Sklenitev pogodb o povračilu sredstev, ki jih je plačal sklad Fogasa, ureja odlok ministra za delo in socialno varnost z dne 20. avgusta 1985 (BOE št. 206 z dne 28. avgusta 1985, str. 2105). Ta odlok določa objektivna merila, ki jih mora upoštevati sklad Fogasa, in navaja, da se ta uporabljajo „v mejah zahtevane diskrecije, ki omogoča, da se upoštevajo posebnosti vsakega obravnavanega primera“. Člen 2(1) tega odloka določa najdaljše roke, do izteka katerih se lahko odloži plačilo dolga. V členu 3 je določeno, da je treba zahtevati zavarovanje, „ki ga je mogoče obravnavati kot zadostno“. Nazadnje, v skladu s členom 6(3) lahko sklad Fogasa zavrne vsak predlog za odlog ali obročno plačevanje.

Dejansko stanje

- 8 Lenzing AG (v nadaljevanju: tožeča stranka) je avstrijska družba, ki proizvaja in trži celulozna vlakna (viskoso, modal in liocel).
- 9 Sniace, SA, (v nadaljevanju: Sniace) je španska družba, ki proizvaja celulozo, papir, viskozna vlakna, sintetična vlakna in natrijev sulfat. Njen sedež je v Kantabriji (Španija), regiji, ki ima od septembra 1995 status regije, ki se ji lahko odobri pomoč na podlagi člena 92(3)(a) ES (po spremembi postal člen 87(3)(a) ES).
- 10 Marca 1993 so španska sodišča za družbo Sniace, ki je že več let imela ekonomske in finančne težave, odredila ustavitve izplačil. Oktobra 1996 so zasebnopravni upniki družbe Sniace sklenili dogovor, po katerem so 40 % svojih terjatev do te družbe zamenjali za njene delnice; zaradi česar je bila odredba o ustavitvi izplačil preklicana. Javnopravni upniki družbe Sniace so izkoristili pravico, da pri tem dogovoru ne sodelujejo.

- 11 Družba Sniace je s Fogaso 5. novembra 1993 in 31. oktobra 1995 sklenila pogodbi, da slednji povrne zaostale plače in nadomestila, ki jih je izplačala delavcem družbe Sniace. S prvo pogodbo je bilo določeno povračilo zneska 897.652.789 španskih pezet (ESP), zvišan za obresti v višini 465.055.911 ESP, ki so bile izračunane po 10-odstotni zakoniti obrestni meri, v obrokih s polletno zapadlostjo v obdobju osmih let (v nadaljevanju: pogodba z dne 5. novembra 1993). Z drugo pogodbo je bilo določeno povračilo zneska 229.424.860 ESP, zvišanega za obresti v višini 110.035.018 ESP, ki so bile izračunane po 9-odstotni zakoniti obrestni meri, v obrokih s polletno zapadlostjo v obdobju osmih let (v nadaljevanju: pogodba z dne 31. oktobra 1995). Za zavarovanje terjatev sklada Fogasa je družba Sniace 10. avgusta 1995 v svojo korist ustanovila hipoteko na dveh izmed svojih zemljišč. Vsota, ki jo je družba Sniace vrnila v okviru teh dveh pogodb, je junija 1998 znašala 186.963.594 ESP.
- 12 Splošni zavod socialne varnosti (v nadaljevanju: SZSV) je 8. marca 1996 sklenil pogodbo z družbo Sniace, da bi določil plačilo njenih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost v skupni višini 2.903.381.848 ESP za obdobje od februarja 1991 do februarja 1995 (v nadaljevanju: pogodba z dne 8. marca 1996). Ta pogodba je določala povračilo tega zneska skupaj z obrestmi po 9-odstotni zakoniti obrestni meri v 96 mesečnih obrokih vse do marca 2004. Spremenjena je bila s pogodbo 7. maja 1996, in sicer se je plačilo odložilo za eno leto, določilo se je vračanje v 84 mesečnih obrokih in 9-odstotna zakonita obrestna mera (v nadaljevanju: pogodba z dne 7. maja 1996). Ker družba Sniace teh dveh pogodb ni izpolnila, ju je nadomestila nova pogodba, sklenjena 30. septembra 1997 med to družbo in SZSV (v nadaljevanju: pogodba z dne 30. septembra 1997). Povračilo se je nanašalo na znesek 3.510.387.323 ESP, ki ustreza neplačanim prispevkom za socialno varnost od februarja 1991 do februarja 1997, ki mu je treba prišteti še zamude obresti v višini 615.056.349 ESP, in bi se moralo izvršiti v 10 letih. V prvih dveh letih naj bi se plačale samo obresti po letni meri 7,5 %, v naslednjih letih pa bi se povračilo nanašalo na glavnico in obresti. Družba Sniace je aprila 1998 v okviru pogodbe z dne 30. septembra 1997 vrnila 216.118.863 ESP.

- 13 Tožeča stranka je 4. julija 1996 na Komisijo naslovila pritožbo zaradi več državnih pomoči, ki naj bi bile odobrene družbi Sniace v obdobju več let od konca osemdesetih let naprej. V pismih z dne 26. novembra in 9. decembra 1996 je Komisiji predložila dodatne informacije. Španski organi so svoje pripombe predstavili v dopisu z dne 17. februarja 1997.
- 14 Z dopisom z dne 10. marca 1997 je Komisija obvestila tožečo stranko, da je ustavila postopek v zvezi z njeno pritožbo, ker ni bilo dovolj dokazov, da je bila družbi Sniace dodeljena državna pomoč v smislu člena 92(1) ES (po spremembi postal člen 87(1) ES).
- 15 Tožeča stranka je v dopisu z dne 17. aprila 1997 Komisiji posredovala dodatne informacije v podporo pritožbi, med katerimi je bil načrt sanacije družbe Sniace, ki ga je v avgustu 1996 sestavila zasebna svetovalna družba na zahtevo ministrstva za industrijo regionalne vlade Kantabrije. Tožeča stranka se je s Komisijo sestala 17. maja 1997. Z dopisom z dne 18. junija 1997 ji je predložila določene podatke o evropskem trgu viskoznih vlaken.
- 16 Z dopisom z dne 7. novembra 1997 je Komisija španski vladi sporočila svojo odločitev, da bo začela postopek iz člena 93(2) Pogodbe ES (postal člen 88(2) Pogodbe ES) glede nekaterih zatrjevanih pomoči, ki jih je prijavila tožeča stranka, med njimi pogodb z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995 ter „neplačila prispevkov za socialno varnost od leta 1991“, in jo povabila, naj predstavi svoja stališča. Druge države članice in zainteresirane stranke so bile seznanjene z začetkom postopka in objavljene, naj navedejo morebitne pripombe, z objavo tega dopisa v Uradnem listu Evropskih skupnosti z dne 14. februarja 1998 (UL C 49, str. 2). Španska vlada je pripombe sporočila z dopisom z dne 19. decembra 1997. Druge zainteresirane stranke so predstavile svoje pripombe, med njimi tožeča stranka z dopisom z dne 27. marca 1998, na katere je španska vlada odgovorila z dopisom z dne 24. junija 1998. Z dopisom z dne 16. aprila 1998 je španska vlada odgovorila na vprašanja, ki ji jih je Komisija zastavila v dopisu z dne 23. februarja 1997.

- 17 Komisija je 28. oktobra 1998 sprejela Odločbo 1999/395/ES o državni pomoči, ki jo je Španija dodelila družbi Sniace, SA, s sedežem v Torrelavegi v Kantabriji (UL 1999, L 149, str. 40, v nadaljevanju: odločba z dne 28. oktobra 1998).

- 18 V izreku te odločbe je določeno:

„Člen 1

Naslednja državna pomoč, ki jo je Španija dodelila [družbi Sniace], ni združljiva s skupnim trgov:

- a) pogodba z dne 8. marca 1996 (spremenjena s pogodbo z dne 7. maja 1996), ki sta jo sklenila družba Sniace in [SZSV] za odlog plačila dolga v skupnem znesku 2.903.381.848 ESP iz naslova glavnice, kot je bila ponovno spremenjena s pogodbo z dne 30. septembra 1997 o ponovnem odlogu plačila dolga v skupnem znesku 3.510.387.323 ESP iz naslova glavnice, v delu, v katerem je bila obrestna mera nižja od tržne; in
- b) pogodbi z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995, ki sta ju sklenili družba Sniace in [sklad Fogasa] glede zneska 362.708.700 ESP oziroma zneska 339.459.878 ESP (obresti vključene) v delu, v katerem je bila obrestna mera nižja od tržne.

Drugi ukrepi, ki so bili obravnavani v postopku, začetem na podlagi člena [88(2) ES], to je poročstva za posojilo v skupni višini milijarde [ESP], odobrenega na podlagi zakona 7/93, način financiranja gradnje čistilne naprave za odplake in delno

zmanjšanje dolgov, ki ga je odobril mestni svet Torrelavege, niso pomoč, tako da je postopek mogoče ustaviti. Vendar mora Španija Komisiji v dveh mesecih po objavi te odločbe poročati o novi odmeri, ki jo bo opravil mestni svet Torrelavege, davka na gospodarsko dejavnost, ki ga družba Sniace dolguje za leto 1995 in naslednja leta. Glede neplačanih prispevkov za varstvo okolja za obdobje od med letoma 1987 in 1995 bo Komisija v primernem roku sprejela posebno odločbo.

Člen 2

1. Kraljevina Španija mora sprejeti vse potrebne ukrepe, da od upravičenca zahteva vračilo pomoči, navedene v členu 1, ki mu je že bila nezakonito dana na razpolago.

2. Vračilo pomoči se izvede v skladu s postopki nacionalnega prava. Od vsot, ki jih je treba vrniti, tečejo obresti od dneva, ko so bile dane na razpolago upravičencu, do dne dejanskega vračila. Obresti se računajo po ustrezni stopnji.

Člen 3

Kraljevina Španija v dveh mesecih po vročitvi te odločbe seznani Komisijo z ukrepi, ki jih je sprejela za izpolnitev odločbe.

Člen 4

Kraljevina Španija je naslovnica te odločbe.“

Sodba v zadevi Tubacex in odločba z dne 20. septembra 2000

- 19 Kraljevina Španija je 24. decembra 1998 v sodnem tajništvu Sodišča vložila tožbo za razglasitev ničnostno odločbe z dne 28. oktobra 1998 (zadeva C-479/98). Postopek v tej zadevi je bil prvič prekinjen z odločbo predsednika Sodišča z dne 23. februarja 1999 do izreka sodbe Sodišča v zadevi Španija proti Komisiji (C-342/96), ki je obravnavala podobna vprašanja.
- 20 Predmet te je bila tožba za razglasitev ničnostna odločbe Komisije 97/21/ESPJ, ES z dne 30. julija 1996 o državni pomoči, dodeljeni družbi Compañía Española de Tubos por Extrusión SA, s sedežem v Llodiu (Álava) (UL 1997, L 8, str. 14). S to odločbo je Komisija odločila, da določene pogodbe o povračilu, sklenjene med družbo Compañía Española de Tubos por Extrusión (v nadaljevanju: Tubacex), njeno hčerinsko družbo Acería de Álava in skladom Fogasa, kot tudi nekatere pogodbe o odlogu plačila in obročnem plačevanju prispevkov, sklenjene med tema podjetjema in SZSV, vsebujejo elemente nezakonito dodeljene pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgov na podlagi člena 87 ES in Odločbe Komisije št. 3855/91/ESPJ z dne 27. novembra 1991 o vzpostavitvi pravil Skupnosti za državno pomoč jeklarski industriji (UL L 362, str. 57), „v delu, v katerem so [bile] obračunane obrestne mere nižje od tržne obrestne mere“. Po mnenju Komisije uporaba 9-odstotne zakonite obrestne mere v zadevnih pogodbah dejansko ni ustrezala normalnim pogojem na trgu, ob katerih je bila povprečna obrestna mera, ki so jo zasebne španske banke uporabljale za posojila na več kot treh let, občutno višja.

- 21 Sodišče je 29. aprila 1999 izdalo sodbo v zadevi Španija proti Komisiji (C-342/96, Recueil, str. I-2459, v nadaljevanju: sodba Tubacex). Najprej je ugotovilo, da sklad Fogasa ne dodeljuje posojil podjetjem v stečaju ali v težavah, temveč odobri plačilo vseh utemeljenih zahtevkov delavcev in nato vračilo izterja od podjetij. Dodalo je, da lahko sklad Fogasa sklene pogodbe o povračilu, ki mu omogočajo odpust plačila dolgov, ali dogovor o obročnem plačilu dolgovanih vsot, in da lahko SZSV enako odobri odlog plačila dolgov ali obročno plačilo dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost. Sodišče je nato ugotovilo, da država ni ravnala kot javnopravni upnik, katerega posredovanje bi bilo treba primerjati z ravnanjem zasebnega investitorja, ki kapital naloži, da bi mu na čim krajši rok prinesel donos, temveč kot „javnopravni upnik, ki želi enako kot zasebni upnik izterjati vsote, ki so mu dolgovane, in v ta namen z dolžnikom sklene pogodbe, na podlagi katerih se odloži plačilo ali določi obročno plačevanje zneskov, ki so se nabrali kot dolgovi, da bi se olajšalo njihovo vračilo“ (točka 46). Dodalo je, da so bile zadevne pogodbe sklenjene, ker je bila družba Tubacex na podlagi zakona dolžna povrniti plače, ki jih je izplačal sklad Fogasa, in plačati dolgove iz naslova prispevkov za socialno varnost, ter da torej niso ustvarile novih dolgov družbe Tubacex do javnih oblasti (točka 47). Na koncu je Sodišče izjavilo, da „so obresti, ki se običajno uporabljajo za tovrstne terjatve, tiste, ki so namenjene odpravi škode, ki upniku nastane zaradi zamude dolžnika pri izpolnitvi obveznosti plačati dolg, to je zamudne obresti“, in da „[...] če bi bila stopnja zamudnih obresti za dolgove do javnopravnih upnikov drugačna od tiste, ki se uporablja za dolgove do zasebnega upnika, bi bilo treba uporabiti slednjo, če bi bila ta višja od prve“ (točka 48). Glede na to je Sodišče razglasilo ničnost odločbe 97/21 „v delu, v katerem je za nezdružljive s členom [87 ES] razglasila ukrepe, ki jih je Kraljevina Španija sprejela v korist [družbe Tubacex], ker je bila 9-odstotna obrestna mera, uporabljena za dolgove slednje do [sklada Fogasa] in do SZSV, nižja od tržnih obrestnih mer“.

- 22 V zadevi C-479/98 je Komisija z dopisom z dne 17. junija 1999 sporočila Sodišču, da namerava glede na sodbo Tubacex delno umakniti odločbo z dne 28. oktobra 1998 in ponovno začeti postopek iz člena 88(2) ES, da bi najprej pridobila pripombe od

drugih zainteresiranih strank. Zato je na podlagi člena 82a(1)(b) Poslovnika Sodišča predlagala prekinitev postopka v tej zadevi do tega delnega umika. Z odločbo z dne 1. julija 1999 je predsednik Sodišča ugodil temu predlogu.

- 23 Neposredno po sodbi Tubacex je Komisija ponovno preskusila odločbo z dne 28. oktobra 1998. Z dopisom z dne 16. februarja 2000 je španski vladi sporočila odločitev, da bo začela postopek iz člena 88(2) ES glede „elementov pomoči [...], ki se štejejo za nezdružljive s skupnim trgov, navedenih v členu 1 odločbe [z dne 28. oktobra 1998]“, in jo povabila, naj predloži stališča. Druge države članice in zainteresirane stranke so bile obveščene o začetku tega postopka in pozvane, naj navedejo morebitne pripombe, z objavo tega dopisa v Uradnem listu Evropskih skupnosti z dne 15. aprila 2000 (UL C 110, str. 33). Španska vlada je svoja stališča posredovala z dopisom z dne 19. aprila 2000.
- 24 Komisija je 20. septembra 2000 sprejela Odločbo 2001/43/ES o spremembi odločbe z dne 28. oktobra 1998 (UL 2001, L 11, str. 46, v nadaljevanju: odločba z dne 20. septembra 2000).
- 25 V točki V „Presoja“ odločbe z dne 20. septembra 2000 je določeno:

„20. Komisija mora ugotoviti, ali so elementi iz člena 1 odločbe [z dne 28. oktobra 1998], ki se štejejo za nezdružljive s skupnim trgov, državna pomoč v smislu člena 87(1) [ES]. Če se ugotovi, da je bila v tej zadevi dodeljena državna pomoč, mora Komisija nato presoditi, ali je ta pomoč združljiva s skupnim trgov.

21. Dejanski in pravni elementi v sodbi Tubacex so podobni tistim, ki jih je Španija navajala pred Sodiščem v zadevi C-479/98, in tistim, ki jih je družba Sniace navajala pred Sodiščem prve stopnje v zadevi T-190/99 zoper odločbo [z dne 28. oktobra 1998]. Komisija meni, da se lahko obrazložitev Sodišča v tej sodbi uporabi tudi za pogodbe, sklenjene med družbo Sniace in [SZSV], ki so glede na odločbo [z dne 28. oktobra 1998] vsebovale državno pomoč.

22. Najprej je treba poudariti, da je družba Sniace na podlagi zakona dolžna povrniti plače, ki jih je vnaprej izplačal sklad Fogasa, in poplačati svoje dolgove iz naslova prispevkov za socialno varnost. Zadevne pogodbe tako niso ustvarile novih dolgov družbe Sniace do javnih oblasti. Tako glede pogodb o povračilu skladu Fogasa in pogodb o odlogu plačila [SZSV] država ni ravnala kot javnopravni investitor, katerega posredovanje je treba primerjati z ravnanjem zasebnega investitorja, ki naloži kapital, da bi mu prinesel donos, temveč kot javnopravni upnik, ki želi enako kot zasebni upnik izterjati dolgovane mu vsote. Zato mora Komisija za presojo spornih državnih pomoči primerjati zamudne obresti, ki se uporabljajo glede dolgov do javnopravnega upnika, s tistimi, ki bi se uporabile glede dolgov do zasebnih upnikov v podobnih okoliščinah.

23. Vendar je treba navesti, da lahko poseben položaj dolžnikov in upnikov oteži ugotovitev, kako bi splošno ravnali zasebni upniki, ki želijo izterjati dolgovane jim vsote. Zato mora Komisija presojo opreti na analizo ravnanja zasebnih upnikov glede na vsak posamezen primer.

24. V obravnavani zadevi so španska sodišča na podlagi predloga, ki ga je vložila družba Sniace v letu 1992, odredila, da se marca 1993 za podjetje ustavijo izplačila.

Javnopravni upniki družbe Sniace, ki so izkoristili pravico, da ne sodelujejo pri poravnavi iz oktobra 1996, ki je bila sklenjena med upniki v okviru postopka ustavitve izplačil. Kot je Komisija ugotovila v odločbi o začetku postopka, so javnopravni upniki, s tem da pri prisilni poravnavi niso sodelovali, v celotni višini zavarovali svoje terjatve.

25. Pogodbe med skladom Fogasa in družbo Sniace na eni strani ter med organi socialne varnosti in družbo Sniace na drugi strani temu podjetju niso naklonile ugodnejše obravnave v primerjavi z obravnavo, ki jo je določal sporazum, ki so ga sklenili zasebni upniki.

26. Vendar pa pogoji, ki so bili ponujeni zasebnim upnikom, niso bili enaki kot tisti, ki so bili ponujeni javnopravnim upnikom, in sicer zaradi položaja, jamstev in pravice, da ne sodelujejo pri prisilni poravnavi, ki jo imajo javne ustanove. Zato Komisija meni, da tak primerjalni pristop v tej zadevi ni pravilna uporaba merila 'zasebnega upnika', kot ga je opredelilo Sodišče, ki kot je nato poudarilo v sodbi z dne 29. junija 1999 v zadevi DMT (C-256/97), predvideva, da bi bilo treba ravnanje zadevnih javnopravnih upnikov primerjati z ravnanjem hipotetičnega zasebnega upnika, ki bi bil kolikor je mogoče v enakem položaju.

27. Komisija ugotavlja, da je v členu 1108 španskega civilnega zakonika določeno, da se zakonita obrestna mera uporabi, če dolžnik zamuja s plačilom in ni bila določena druga obrestna mera. Poleg tega je v členu 312 španskega gospodarskega zakona določeno, da mora dolžnik pri posojilu denarja, kadar ni določenega dogovora med strankama, vrniti zakonito vrednost [...] dolga na dan povračila. Zato bi bila zakonita obrestna mera najvišja mera, ki bi jo lahko pričakoval zasebni upnik, če bi povračilo dolga uveljavljal po sodni poti.

28. Zato zasebni upnik od dolžnika kot nadomestila, ker povračila dolga ni uveljavljal po sodni poti, ne bi mogel prejeti obresti po obrestni meri, ki bi bila višja od zakonite obrestne mere.

29. Na koncu je treba opozoriti na poseben položaj družbe Sniace na dan sklenitve pogodb o odlogu plačila dolga s skladom Fogasa in [SZSV]. To podjetje je imelo večje finančne težave, ki so ga prisilile v ustavitev izplačil in so resno ogrozile njegove možnosti za preživetje. Kot je Komisija navedla v odločbi [z dne 28. oktobra 1998], je [SZSV], s tem da se je izognil prisilni izvršbi, ki bi lahko povzročila stečaj tega podjetja, deloval tako, da je v največji mogoči meri povečal možnosti za izterjavo dolga.

30. Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev Komisija priznava, da je v tej zadevi z odlogom plačila dolgov družbe Sniace in z uporabo zakonite obrestne mere zanje Španija poskušala v največji mogoči meri povečati možnosti, da v celoti izterja dolgovane ji vsote, ne da bi utrpela finančno izgubo. Zato se je Španija obnašala enako, kot bi se obnašal hipotetični upnik, ki bi bil do družbe Sniace v enakem položaju kot ona.“

26 Glede na te ugotovitve je Komisija v odločbi z dne 20. septembra 2000 odločila, da „pogodbe o povračilu, sklenjene med skladom Fogasa in družbo Sniace, ter pogodbe o odlogu plačila, sklenjene med organi socialne varnosti in družbo Sniace, niso [bile] državne pomoči“ (uvodna izjava 31) in da je bilo zato „treba spremeniti njeno odločbo [z dne 28. oktobra 1998]“ (uvodna izjava 32).

27 V izreku odločbe z dne 20. septembra 2000 je določeno:

„Člen 1

Odločba [z dne 28. oktobra 1998] se spremeni, kot sledi:

1. Člen 1(1) se nadomesti z naslednjim odstavkom:

„Naslednji ukrepi, ki jih je Španija izvedla v korist [družbe Sniace], niso državna pomoč:

- a) pogodba z dne 8. marca 1996 (spremenjena s pogodbo z dne 7. maja 1996), ki sta jo sklenila družba Sniace in [SZSV] za odlog plačila dolga v skupnem znesku 2.903.381.848 [ESP] (kar je 17.449.676,34 eura) iz naslova glavnice, kot je bila ponovno spremenjena s pogodbo z dne 30. septembra 1997 o ponovnem odlogu plačila dolga v skupnem znesku 3.510.387.323 [ESP] (kar je 17.449.676,34 eura) iz naslova glavnice, in
- b) pogodbi z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995, ki sta ju sklenila družba Sniace in [sklad Fogasa] glede zneska 1.362.708.700 [ESP] (kar je 8.190.044,23 eura) oziroma zneska 339.459.878 [ESP] (kar je 2.040.194,96 eura).‘

2. Člen 2 se črta.

Člen 2

Kraljevina Španija je naslovnica te odločbe.“

- 28 V nadaljevanju se odločba z dne 28. oktobra 1998, kot je bila spremenjena z odločbo z dne 20. septembra 2000, navaja kot izpodbijana odločba.
- 29 S sklepom z dne 4. decembra 2000 je predsednik Sodišča iz vpisnika Sodišča odredil izbris zadeve C-479/98.

Postopek

- 30 Tožeča stranka je to tožbo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila 11. februarja 1999, da bi se odločba z dne 28. oktobra 1998 delno razglasila za nično.
- 31 S posebno vlogo, ki jo je vložila v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 21. maja 1999, je Komisija ugovarjala, da tožba na podlagi člena 114 poslovnika Sodišča prve stopnje ni dopustna.

- 32 Z vlogo, ki jo je Kraljevina Španija vložila v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 8. julija 1999, je predlagala svojo intervencijo v podporo predlogom Komisije. S sklepom z dne 11. oktobra 2001 je predsednik petega razširjenega senata Sodišča prve stopnje ugodil temu predlogu.
- 33 S sklepom z dne 10. decembra 1999 predsednika petega razširjenega senata Sodišča prve stopnje je bil ta postopek v skladu s členom 47, tretji odstavek, Statuta Sodišča (postal člen 54, tretji odstavek, Statuta Sodišča), členom 77(a) in členom 78 Poslovnika Sodišča prve stopnje prekinjen do izreka sodbe v zadevi C-479/98.
- 34 Z dopisom z dne 24. januarja 2001 je sodno tajništvo Sodišča prve stopnje stranke pozvalo, naj predložijo pripombe o nadaljevanju tega postopka glede na odločbo z dne 20. septembra 2000 in zgoraj navedeni sklep predsednika Sodišča o izbrisu z dne 4. decembra 2000. Tožeča stranka je svoje pripombe predložila v dopisu, ki je bil v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vpisan 12. februarja 2001 in v katerem je tožeča stranka predvsem prilagodila svoje predloge (glej točko 41 v nadaljevanju). Z dopisom, ki je bil v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vpisan 16. februarja 2001, je Komisija v bistvu navedla, da odločba z dne 20. septembra 2000 ni vplivala na predmet tega postopka.
- 35 Tožeča stranka je 11. aprila 2001 podala pripombe na ugovor nedopustnosti.
- 36 S sklepom z dne 8. oktobra 2001 je Sodišče prve stopnje (peti razširjeni senat) združilo odločanje o glavni stvari z odločanjem o ugovoru nedopustnosti.
- 37 Kraljevina Španija je vložila intervencijsko vlogo 14. februarja 2002, na katero sta stranki podali pripombe.

- 38 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (peti razširjen senat) začelo ustni postopek in v okviru ukrepov procesnega vodstva pozvalo Komisijo, naj predloži določene dokumente, ter Kraljevino Španijo, naj odgovori na pisna vprašanja in predloži en dokument. Komisija in Kraljevina Španija sta izpolnili te pozive v za to določenem roku. Sodišče prve stopnje je poleg tega tožečo stranko pozvalo, naj na glavni obravnavi ustno odgovori na vprašanje.
- 39 Stranki sta podali ustne navedbe in odgovarjali na vprašanja Sodišča prve stopnje na glavni obravnavi 23. oktobra 2003.

Predlogi strank

- 40 V tožbi tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— razglasi ničnost člena 1 odločbe z dne 28. oktobra 1998 v delu, v katerem Komisija ugotavlja, da:

„1. neizterjava terjatev, kazni zaradi zamud in obresti, ki gredo [SZSV], ter pogodbe o odlogu plačila dolga, sklenjene med družbo Sniace in [SZSV] 8. marca 1996, 7. maja 1996 in 30. septembra 1997, ter

2. neizterjava terjatev in zamudnih obresti, ki gredo [...] skladu Fogasa, ter pogodbi, sklenjeni med družbo Sniace in [...] skladom Fogasa 5. novembra 1993 in 31. oktobra 1995,

razen razlike v obrestni meri glede na tržno, niso državna pomoč v smislu člena [87(1) ES]“;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

- 41 V dopisu z dne 12. februarja 2001 (glej zgoraj navedeno točko 34) je tožeča stranka prilagodila prvi del svojih predlogov, kot sledi:

„Razglasi ničnost člena 1 [izpodbijane odločbe] v delu, v katerem Komisija ugotavlja, da:

neizterjava terjatev, kazni zaradi zamud in obresti, dolgovanih [SZSV], ter pogodbe o odlogu plačila dolga, sklenjene med družbo Sniace in tem organom 8. marca 1996, 7. maja 1996 in 30. septembra 1997, ter

neizterjava terjatev in zamudnih obresti, dolgovanih skladu Fogasa, ter pogodbi, sklenjeni med družbo Sniace in skladom Fogasa 5. novembra 1993 in 31. oktobra 1995,

niso državne pomoči v smislu člena 87(1) ES.“

- 42 V pripombah glede ugovora nedopustnosti tožbe je tožeča stranka predlagala, naj Sodišče prve stopnje odloči, da je tožba dopustna.

43 Komisija je Sodišču prve stopnje predlagala, naj:

- tožbo zavrže kot nedopustno;
- v vsakem primeru tožbo zavrne kot neutemeljeno;
- tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

44 Kraljevina Španija, intervenientka, Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

- tožbo zavrže kot nedopustno;
- podredno tožbo zavrne kot neutemeljeno;
- tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Dopustnost

45 Komisija in Kraljevina Španija uveljavljata, da tožba ni dopustna, ker tožeča stranka nima pravnega interesa in ker je izpodbijana odločba ne zadeva posamično.

Neobstoj pravnega interesa

Trditve strank

- 46 Komisija navaja, da je v odločbi z dne 20. septembra 2000 ugotovila, da niti pogodbe o odlogu plačila dolgov in povračilu niti obrestne mere, ki jih določajo, niso državne pomoči v smislu člena 87(1) ES. Navaja, da je ta odločba postala dokončna, ker tožeča stranka ni vložila tožbe za razglasitev ničnosti te odločbe, zato predlogi, kot so oblikovani v tožbi, določajo predmet spora. Ti predlogi pa so se nanašali le na člen 1 odločbe z dne 28. oktobra 1998 in to le v delu, v katerem se okoliščina, da SZSV in sklad Fogasa od družbe Sniace nista izterjala „terjatev, kazni zaradi zamud in obresti,“ ne obravnava kot državna pomoč v smislu člena 87(1) ES.
- 47 Komisija navaja, da tožeča stranka nima pravnega interesa. Trdi, da če bi Sodišče prve stopnje ugodilo predlogom tožbe za razglasitev ničnosti, „to ne bi vplivalo na dokončnost odločbe [z dne 20. septembra 2000] in ne bi v ničemer spremenilo tako spremenjene različice odločbe [z dne 28. oktobra 1998]“. „[T]udi po razglasitvi ničnosti člena 1 odločbe [z dne 28. oktobra 1998] [bi namreč] ostali ob pogojih, ki jih predlaga tožeča stranka, pri dokončni različici člena 1(1) odločbe [z dne 28. oktobra 1998], kot je bila spremenjena z odločbo [z dne 20. septembra 2000], s katero je bilo izrecno ugotovljeno, da sporni ukrepi niso državna pomoč.“
- 48 Komisija je v dupliki navedla, da odločba z dne 20. septembra 2000 „ni le ‚popravek‘ odločbe [z dne 28. oktobra 1998] niti je ne nadomešča, nasprotno, gre za popolnoma novo presojo tudi tistih državnih pomoči, za katere je bilo že v odločbi [z dne 28. oktobra 1998] ugotovljeno, da so združljive s skupnim trgom“. Dodala je, da se postopek, ki je bil začel na podlagi člena 88(2) ES po sodbi Tubacex (glej zgoraj navedeno točko 23), ni nanašal samo na vprašanje obrestnih mer, temveč „na vse

ukrepe, ki so bili podlaga za sprejetje odločbe [z dne 28. oktobra 1998], vendar zdaj ob upoštevanju [te sodbe]“. Prav tako naj bi v odločbi z dne 20. septembra 2000 „izrecno in v celoti preverila ter ovrednotila te ukrepe z vidika prava državnih pomoči, predvsem pogodbe, sklenjene med skladom Fogasa ali [SZSV] in družbo Sniace“. Tožeča stranka bi zato morala „prav tako“ vložiti tožbo za razglasitev ničnosti odločbe z dne 20. septembra 2000.

49 Kraljevina Španija navaja, da je člen 1(1) odločbe z dne 28. oktobra 1998 „s spremembo, ki je bila uvedena z odločbo [z dne 20. septembra 2000], izgubil svojo vsebino“ in da je torej ta tožba postala brezpredmetna.

50 Tožeča stranka opozarja, da se njeni predlogi za razglasitev ničnosti iz tožbe nanašajo na odločbo z dne 28. oktobra 1998 samo v delu, v katerem je Komisija ugotovila, da „neizterjava terjatev, kazni zaradi zamud in obresti, dolgovanih [SZSV], pogodbe o odlogu plačila dolga, sklenjene med družbo Sniace in [SZSV], neizterjava terjatev in zamudnih obresti, dolgovanih [...] skladu Fogasa, ter pogodbi, sklenjeni med družbo Sniace in [...] skladom Fogasa, niso državna pomoč v smislu člena 87(1) ES“. Ti predlogi se niso nanašali na izjavo v členu 1 te odločbe, da je „razlika med obrestno mero, dogovorjeno v pogodbah, in višjo tržno obrestno stopnjo državna pomoč“.

51 Tožeča stranka pojasnjuje, da je bila z odločbo z dne 20. septembra 2000 delno spremenjena odločba z dne 28. oktobra 1998 v tem, da Komisija v njej ugotavlja, da tudi zgoraj navedena razlika v obrestnih merah ni državna pomoč. Odločba z dne 20. septembra 2000 ni spremenila drugih vidikov odločbe z dne 28. oktobra 1998, še zlasti ne dela, ki se je izpodbijal v tožbi. Predmet spora, kot je bil naveden v njej, se torej ni spreminjal.

- 52 Tožeča stranka dodaja, da bi bila, tudi če bi bilo treba šteti, da je odločba z dne 20. septembra 2000 razveljavila in nadomestila tisto z dne 28. oktobra 1998, upravičena prilagoditi svoje predloge, kot je to storila v dopisu z dne 12. februarja 2001 (glej zgoraj navedeni točki 34 in 41). Glede tega se sklicuje na sodbo Sodišča z dne 3. marca 1982 v zadevi Alpha Steel proti Komisiji (14/81, Recueil, str. 749).
- 53 Zaradi teh različnih razlogov tožeča stranka zatrjuje, da ima pravni interes.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 54 Najprej je treba spomniti, da pomeni sprememba izpodbijane odločbe med postopkom nov element, ki omogoča tožeči stranki, da prilagodi svoje tožbene razloge in predloge (zgoraj navedena sodba v zadevi Alpha Steel proti Komisiji, točka 8; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 3. februarja 2000 v zadevi CCRE proti Komisiji, T-46/98 in T-151/98, Recueil, str. II-167, točke od 33 do 36, in z dne 28. februarja 2002 v zadevi Kvaerner Warnow Werft proti Komisiji, T-227/99 in T-134/00, Recueil, str. II-1205, točka 22).
- 55 V odločbi z dne 28. oktobra 1998 je Komisija med drugim ugotovila, da pogodba z dne 8. marca 1996, kot je bila spremenjena s pogodbama z dne 7. maja 1996 in 30. septembra 1997, sklenjena med družbo Sniace in SZSV, ter pogodbi z dne 5. novembra 1993 in 31. oktobra 1995, sklenjeni med družbo Sniace in skladom Fogasa, niso državne pomoči v smislu člena 87(1) ES, razen „v delu, v katerem so bile obrestne mere nižje od tržne obrestne mere“. S tožbo tožeča stranka predlaga razveljavitev tega vidika odločbe z dne 28. oktobra 1998, s tem da navaja predvsem, da „[je] državna pomoč [...] celota vseh še dolgovanih socialnih prispevkov skupaj s kaznijo zaradi zamud in obrestmi po tržni stopnji [ter] z vsemi vsotami, dolgovanimi skladu Fogasa, skupaj z obrestmi po tržni obrestni meri“. Glede SZSV je tožeča stranka natančneje navedla, da je državna pomoč okoliščina, da ta organ vsaj od leta 1991 dopušča, da družba Sniace ne plačuje dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost, da v letih 1996 in 1997 ni izterjal svojih terjatev, čeprav družba Sniace ni

spoštovala pogodb z dne 8. marca in 7. maja 1996, temveč je, nasprotno, sklenil tretjo pogodbo o odlogu plačila dolga, da ni zahteval stvarnega zavarovanja in da se je odpovedal zahtevati plačilo kazni zaradi zamud in obresti po tržni stopnji. Glede sklada Fogasa tožeča stranka v bistvu navaja, da je treba kot državno pomoč obravnavati okoliščino, da ta organ ni izterjal svojih terjatev do družbe Sniace, čeprav ta družba ni spoštovala pogodb z dne 5. novembra 1993 in 31. oktobra 1995, ter da v teh pogodbah ni predvidel plačila kazni zaradi zamude in zamudnih obresti.

- 56 Z odločbo z dne 20. septembra 2000 je Komisija spremenila odločbo z dne 28. oktobra 1998, ne da bi slednjo razveljavila in nadomestila. Edina sprememba, do katere je prišlo, je, da je z uporabo merila zasebnega upnika namesto merila zasebnega investitorja odločila, da tudi obrestne mere, ki sta jih SZSV in sklad Fogasa uporabila v pogodbah o odlogu plačila dolga in vračila, sklenjenih z družbo Sniace, niso državna pomoč. Na vidik odločbe z dne 28. oktobra 1998, na katerega se nanašajo tožbeni predlogi za razglasitev ničnosti, odločba z dne 20. septembra 2000 torej ni bistveno vplivala. Slednjo je treba obravnavati kot novi element, ki omogoča tožeči stranki, da prilagodi tožbene razloge in predloge, kot je to storila v dopisu z dne 12. februarja 2001. Bilo bi v nasprotju s pravičnim sojenjem in z ekonomičnostjo postopka, če bi od tožeče stranke zahtevali, naj za razglasitev ničnosti pred Sodiščem prve stopnje začne nov postopek proti odločbi z dne 20. septembra 2000.

- 57 Iz tega sledi, da ima tožeča stranka interes, da se razglasi ničnost izpodbijane odločbe.

Ali odločba posamično zadeva tožečo stranko?

Trditve strank

- 58 Komisija opozarja, da lahko v skladu z usklajeno sodno prakso tisti, ki ni naslovljenec odločbe, uveljavlja, da ga ta posamično zadeva le, če se odločba nanaša

nanj zaradi njegovih posebnih osebnih lastnosti ali zaradi posebnih dejanskih okoliščin, ki ga ločujejo od kogar koli drugega, in ga pri tem individualizira podobno kot bi naslovnika te odločbe (sodba Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi Plaumann proti Komisiji, 25/62, Recueil, str. 197).

- 59 Navaja, da na področju nadzora državnih pomoči odločba Komisije o ustavitvi postopka, ki se uvede na podlagi člena 88(2) ES, posamično zadeva podjetja, ki so vložila pritožbo, na podlagi katere se je začel postopek, in ki so podala svoje pripombe, ki so opredelile potek postopka, če na njihov položaj na trgu bistveno vpliva ukrep pomoči, ki je predmet te odločbe (sodbi Sodišča z dne 28. januarja 1986 v zadevi COFAZ in drugi proti Komisiji, 169/84, Recueil, str. 391, točki 24 in 25, ter z dne 23. maja 2000 v zadevi Comité d'entreprise de la Société française de production in drugi proti Komisiji, C-106/98 P, Recueil, str. I-3659, točka 40; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 27. aprila 1995 v zadevi ASPEC in drugi proti Komisiji, T-435/93, Recueil, str. II-1281, točka 63, in z dne 15. septembra 1998 v zadevi BP Chemicals proti Komisiji, T-11/95, Recueil, str. II-3235, točka 72). Poudarja, da je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Comité d'entreprise de la Société française de production in drugi proti Komisiji navedlo, da [se torej] „[p]odjetje ne more sklicevati le na to, da je konkurent podjetju, ki uživa pomoč, temveč mora med drugim ob upoštevanju stopnje njegovega morebitnega sodelovanja v postopku in pomembnosti vpliva na njegov položaj na trgu izkazati, da je v dejanskem položaju, ki ga individualizira podobno kot naslovnika odločbe“ (točka 41).
- 60 Vendar v tej zadevi tožeča stranka v tožbi ni uspela dovolj natančno izkazati, da so zatrjevane pomoči, odobrene družbi Sniace, pomembno vplivale na njen položaj na trgu, niti ni zatrjevala dejanskih okoliščin, ki bi jo individualizirale enako kot naslovnika. Zatrjevala je le splošne razloge in ni navedla nobenih podatkov o učinku zatrjevanih pomoči na svoj konkretni položaj.
- 61 V vsakem primeru Komisija meni, da zatrjevane pomoči naj ne bi bistveno vplivale na položaj tožeče stranke.

- 62 Glede tega Komisija najprej navaja, da je tožeča stranka „daleč“ najpomembnejši izdelovalec viskoznih vlaken in da je od leta 1991 pomembno izboljšala svoje rezultate na tem trgu. V oporo tem trditvam navaja:
- skupina, ki ji pripada tožeča stranka, proizvede letno približno 275.000 ton celuloznih vlaken in je ena od treh vodilnih na svetovnem trgu viskoznih vlaken;
 - tožeča stranka in družbi Säteri in Courtaulds plc skupaj proizvedejo približno 90 % proizvodnje viskoznih vlaken v Skupnosti;
 - med letoma 1991 in 1997 se je tržni delež tožeče stranke na svetovnem trgu umetnih in sintetičnih viskoznih vlaken za prejo stalno poviševal, in sicer z 9,2 na 16,4 %;
 - med letoma 1991 in 1997 se je proizvodnja tožeče stranke redno povečevala, in sicer s 152.700 ton letno na 270.800 ton letno;
 - za tožečo stranko je za „[l]eto 1995 [...] bilo značilno zelo veliko povpraševanje po njenih izdelkih, za leto 1996 polna izraba proizvodnih zmogljivosti, za leto 1997 rekordna proizvodnja in, nazadnje, za leto 1998 rekordni rezultati“;
 - tožeča stranka je napovedala dobre rezultate za prvo trimesečje leta 1999;

— za tretji trimeser leta 1997 je najavila zvišanje svojih prodajnih cen, „svojo rastočo neodvisnost od cenovnih pritiskov na svetovnem trgu“ in potrebo po uvozu, da bi se zadovoljilo povpraševanje;

— konsolidirani prihodki od prodaje tožeče stranke so se v prvem polletju 2001 v primerjavi s prvim polletjem 2000 povečali za 7,2 %.

63 Komisija v odgovoru na tožbo dodaja, da iz podatkov, ki jih je sporočila tožeča stranka, izhaja, da ji je uspelo povišati tržne deleže v Skupnosti med letoma 1995 in 2000, medtem ko so se tržni deleži njenih konkurentov (razen družbe Säteri) neprestano zniževali.

64 Drugič, Komisija navaja, da težave, ki obstajajo na tem trgu in so povzročile upad povpraševanja, začasne viške zmogljivosti proizvodnje in znižanje cen, niso posledica domnevnih pomoči, dodeljenih družbi Sniace, temveč zunanjih dejavnikov, kot so uvoz iz Azije, šibka potencialna možnost prodaje na izvoznih azijskih trgih, tržne ovire za izvoz v tretje države, s katerimi so se soočili evropski proizvajalci, in upadanje nakupov izdelkov iz viskozne osnove v Evropi.

65 Tretjič, Komisija navaja, da družba Sniace proizvede letno le 25.000 ton viskoznih vlaken in da je eden manjših evropskih in svetovnih proizvajalcev. Dodaja, da se je družba soočala s številnimi ekonomskimi težavami in socialnimi konflikti, zaradi česar je bila prisiljena prekiniti proizvodnjo v večjem delu devetdesetih. Opozarja, da je bila za družbo Sniace odrejena ustavitev izplačil od marca 1993 do oktobra 1996.

- 66 Kraljevina Španija dodaja, da tožeča stranka ni navedla nobene specifične okoliščine, ki bi jo individualizirala podobno bi naslovnika izpodbijane odločbe. Poudarja, da le dejstvo, da je tožeča stranka podjetje, ki je konkurenčno prejemniku zatrjevane pomoči, ne zadošča, da bi bila individualizirana.
- 67 Tožeča stranka zatrjuje, da jo izpodbijana odločba posamično zadeva.
- 68 Prvič, opozarja, da je vložila pritožbo, zaradi katere se je začel postopek na podlagi člena 88(2) ES, in da je dejavno sodelovala v tem postopku.
- 69 Drugič, tožeča stranka trdi, da so zatrjevane pomoči bistveno vplivale na njen položaj na trgu viskoznih vlaken. Navaja, da obstaja na tem trgu živahna konkurenca med njo in družbo Sniace, ki se že več let zmanjšuje, ima in se sooča s težavo izrazito presežne zmogljivosti. Cenovna konkurenca na njem je zelo ostra in družba Sniace bi lahko zaradi zatrjevanih pomoči svoje izdelke prodajala za 20 % ceneje kot njeni konkurenti v Evropski uniji. Tožeča stranka ocenjuje, da podatki, ki jih je predložila v tožbi in prilogah k njej, kot tudi njena sklicevanja na pripombe konkurentov, objavljene v odločbi z dne 28. oktobra 1998, zadostno izkazujejo, da jo izpodbijana odločba individualno zadeva. Trdi, da podatki, ki jih navaja pisnih vlogah, izkazujejo, da „se vsi konkurenti družbe Sniace spopadajo z izrazito cenovno konkurenco in so prisiljeni, čeprav je njihova stroškovna struktura boljša, sprejemati druge ukrepe za racionalizacijo, ker se družba Sniace umetno ohranja pri življenju,“ in da se „[t]a položaj, ki je vsaj neugoden, nanaša tudi na tožečo stranko, ki je optimizirala svojo opremo in stroškovno strukturo ter ima dobre rezultate zaradi tržne politike, ki temelji na novih osnovah, kljub ekonomsko težavnemu okolju“. Priznava, da težave na trgu viskoznih vlaken vplivajo na ceno tega proizvoda, vendar dodaja, da so „znotraj okvira, ki ga določajo zunanji tržni podatki,“ zatrjevane pomoči prisilile konkumente družbe Sniace, da znižajo cene in sprejmejo ukrepe za racionalizacijo.

- 70 Tožeča stranka meni, da ji Komisija ne more zanikati pravnega interesa, ker naj bi imela pomemben položaj na trgu ali ker naj bi povečala raven svoje prodaje v zadevnem obdobju. V sodbah, ki jih navaja Komisija, sodišče Skupnosti ni v ničemer upoštevalo takih dejavnikov, da bi ugotovilo, da tožečih strank izpodbijane odločbe niso posamično zadevale. V sodbi z dne 5. novembra 1997 v zadevi Ducros proti Komisiji (T-149/95, Recueil, str. II-2031) je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je položaj zadevnega podjetja na trgu prizadela odločba Komisije o dovolitvi dodelitve pomoči, ko je med tem podjetjem in upravičencem do pomoči obstajalo konkurenčno razmerje. Tožeča stranka dodaja, da bi bili pozitivni rezultati, ki jih je dosegla, še boljši, če družba Sniace ne bi bila zmožna voditi „agresivne politike cen [...], ki so jo omogočile pomoči“. Na koncu uveljavlja, da so zatrjevane pomoči tej družbi omogočile, da se je umetno obdržala na trgu, čeprav bi njen umik za njene konkurente pomenil zmanjšanje presežnih zmogljivosti in izboljšanje tržnega položaja.
- 71 Tožeča stranka navaja, da „mora biti določitev kroga podjetij, ki imajo pravni interes, odvisna od namena določb o pomoči“. Zato ocenjuje, da se lahko merila, ki jih uporabljajo Komisija in sodišča Skupnosti za ugotovitev, ali je morda „konkurenca občutno prizadeta ali izkrivljena“ v smislu člena 87(1) ES, uporabijo tudi za ugotavljanje, ali ima podjetje pravni interes. Ugotavlja, da je po mnenju Komisije konkurenca vedno prizadeta v smislu te določbe, kadar so pomoči, kot v tej zadevi, dodeljene v „posebej problematičnem sektorju“ in kadar pomoči podjetjem v težavah običajno že zaradi svoje narave izkrivljajo konkurenco. Navaja tudi sodno prakso, na podlagi katere „relativno nizka višina pomoči ali relativno skromna velikost upravičenega podjetja a priori ne izključujeta možnosti, da je prizadeta trgovina med državami članicami“ (zgoraj navedeni sodbi ASPEC in drugi proti Komisiji, točka 64, ter BP Chemicals proti Komisiji, točka 72). Na koncu tožeča stranka navaja, da so bile zatrjevane pomoči, dodeljene družbi Sniace, pomoči za tekoče poslovanje in da take pomoči skoraj vedno povzročijo občutno izkrivljanje konkurence.

- 72 Tretjič, tožeča stranka navaja, da so trditve Komisije o položaju družbe Sniace na trgu viskoznih vlaken v neposrednem nasprotju z nekaterimi ugotovitvami, navedenimi v odločbi z dne 28. oktobra 1998. Navaja predvsem, da znaša tržni delež družbe Sniace v Skupnosti med 10,3 in 13 % ter da je imela ta družba v Španiji v letu 2000 tržni delež 35,5 %. Dodaja, da je na uvodni strani spletne strani družbe Sniace navedeno, da je ta eden od najpomembnejših proizvajalcev viskoznih vlaken v Evropi.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 73 V skladu z usklajeno sodno prakso lahko drugi subjekti, ki niso naslovniki odločbe, uveljavljajo, da jih ta posamično zadeva le, če se ta odločba nanje „nanaša zaradi njihovih posebnih osebnih lastnosti ali zaradi posebnih dejanskih okoliščin, ki jih ločujejo od kogar koli drugega, in jih pri tem individualizira podobno kot bi naslovnika te odločbe“ (zgoraj navedeni sodbi Plaumann proti Komisiji, Recueil, str. 197, točka 223, ter Comité d'entreprise de la Société française de production in drugi proti Komisiji, točka 39).
- 74 Posebej na področju državnih pomoči je bilo že odločeno, da odločba Komisije o ustavitvi postopka na podlagi člena 88(2) ES glede posamične pomoči poleg upravičenega podjetja posamično zadeva tudi njemu konkurenčna podjetja, ki so dejavno sodelovala v tem postopku, če je ukrep pomoči, ki je predmet izpodbijane odločbe, občutno prizadel njihov položaj na trgu (zgoraj navedena sodba COFAZ in drugi proti Komisiji, točka 25).

- 75 Ne zadošča torej, da podjetje navaja le, da je konkurenčno upravičenemu podjetju, temveč mora med drugim ob upoštevanju stopnje njegove morebitnega sodelovanja v postopku in pomembnosti vpliva na njegov položaj na trgu izkazati, da je v dejanskem položaju, ki ga individualizira podobno kot bi naslovnika neke odločbe (zgoraj navedena sodba Comité d'entreprise de la Société française de production in drugi proti Komisiji, točka 41).
- 76 V obravnavani zadevi ni sporno, da sta tožeča stranka in družba Sniace prisotni na trgu viskoznih vlaken. Na več mestih odločbe z dne 28. oktobra 1998 Komisija tožečo stranko poleg tega izrecno opredeljuje kot konkurenta družbe Sniace. Treba je torej presoditi, v kolikšni meri sta sodelovanje tožeče stranke v postopku in vpliv na njen položaj na trgu taka, da jo individualizirata v skladu s členom 230 ES.
- 77 Prvič, glede sodelovanja v postopku je treba ugotoviti, da se je postopek začel na podlagi izčrpane pritožbe z dne 4. julija 1996, ki jo je vložila tožeča stranka in dopolnila z dopisoma z dne 26. novembra in 9. decembra 1996. Res je, da je Komisija najprej menila, da ni zadostno dokazano, da je družba Sniace dobila državne pomoči, zaradi česar je izrazila svojo namero ustaviti postopek v zvezi s pritožbo. Vendar si je Komisija prav zaradi dodatnih in izčrpnih informacij, ki jih je predložila tožeča stranka z dopisoma z dne 17. aprila in 18. junija 1997 ter na sestanku 17. maja 1997, premislila in odločila, da bo začela postopek na podlagi člena 88(2) ES.
- 78 Prav tako je treba ugotoviti, da temelji odločba o začetku postopka predvsem na razlogih in dokaznih elementih, ki jih je navedla tožeča stranka. Ta je po objavi navedene odločbe med drugim predložila podrobne pripombe z dopisom z dne 27. marca 1998.

- 79 Tako je torej izkazano, da je tožeča stranka vložila pritožbo, na podlagi katere se je začel postopek, in da je dejavno sodelovala v tem postopku.
- 80 Drugič, glede pomembnosti vpliva na tržni položaj tožeče stranke je treba najprej omeniti, da se sodišča Skupnosti, kot izhaja iz točke 28 zgoraj navedene sodbe COFAZ in drugi proti Komisiji, ob presoji dopustnosti ne opredelijo dokončno o konkurenčnem razmerju med tožečo stranko in podjetji, upravičenimi do pomoči. Glede tega je le tožeča stranka tista, ki mora na primeren način navesti razloge, zakaj lahko odločba Komisije škodi njenim legitimnim interesom, s tem da očitno prizadene njen položaj na zadevnem trgu.
- 81 Treba je ugotoviti, da je v tej zadevi tožeča stranka v tožbi poudarila dejstvo, da so zatrjevane pomoči bistveno prizadele njen konkurenčni položaj na trgu viskoznih vlaken, ker so omogočile družbi Sniace, da se umetno obdrži v delovanju, čeprav je bilo na trgu zelo omejeno število proizvajalcev, živahna konkurenca in pomembne presežne zmogljivosti.
- 82 Da bi izkazala obstoj teh presežnih zmogljivosti, se je tožeča stranka izrecno sklicevala na določene strani v pripombah, ki jih je predložila 27. marca 1998 po začetku postopka na podlagi člena 88(2) ES in jih je priložila tožbi. Te strani vsebujejo podatke o porabi, proizvodnji in zmogljivostih za proizvodnjo viskoznih vlaken v Skupnosti za leta od 1992 do 1997, ki izhajajo s strani Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques (CIRFS).
- 83 Poleg tega se je tožeča stranka na obravnavi sklicevala na nekatere podatke, vsebovane v njeni pritožbi z dne 4. julija 1996, prav tako priloženi k njeni tožbi. V tej pritožbi je predložila podatke o trgu viskoznih vlaken, navedla proizvajalce viskoze,

ki so bili takrat prisotni na trgu, predložila oceno o njihovih proizvodnih zmogljivostih in predložila natančnejše podatke o količinah viskoznih vlaken, ki jih je prodala družba Sniace med letoma 1991 in 1995, s tem da je med drugim razlikovala med količinami, prodanimi v Španiji, in tistimi, izvoženimi v Italijo.

- 84 Komisija ni predložila ničesar, kar bi zbudilo dvom v pravilnost informacij, ki jih je predložila tožeča stranka. Nasprotno, tako v ugovoru nedopustnosti kot tudi v odločbi z dne 28. oktobra 1998 je priznala, da se trg viskoznih vlaken sooča s težavo presežka zmogljivosti. Tako je v uvodni izjavi 74 te odločbe izrecno navedla, da „družba Sniace deluje v sektorju, ki je v zatonu, zaradi česar so nekateri njeni konkurenti zmanjšali svoje zmogljivosti“, da je „[p]roizvodnja teh vlaken v EGP padla s 760.000 ton v letu 1992 na 684.000 ton v letu 1997 (to je zmanjšanje za 10 %), poraba v tem obdobju pa se je zmanjšala za 11 %“, ter da „je bila povprečna stopnja izkoriščanja zmogljivosti med tem obdobjem približno 84 %, kar je malo za tako zelo kapitalsko intenziven sektor“.

- 85 Poleg tega je treba poudariti, da je Komisija v odločbah z dne 28. oktobra 1998 (uvodna izjava 80) in z dne 20. septembra 2000 (uvodna izjava 29) priznala, da so precejšnje finančne težave, ki jih je imela družba Sniace, resno ogrozile njene možnosti za preživetje in da bi, če bi SZSV prisilno izterjal svoje terjatve, to lahko povzročilo zaprtje te družbe. Vendar bi umik družbe Sniace glede na zelo majhno število proizvajalcev na trgu in presežke proizvodnih zmogljivosti na njem lahko imel pomemben učinek na konkurenčen položaj proizvajalcev, ki bi ostali, s tem da bi zmanjšal njihove presežne zmogljivosti in izboljšal njihov trgovski položaj. Čeprav družba Sniace nedvomno ni ena najpomembnejših proizvajalcev viskoznih vlaken v Skupnosti, njen položaj na trgu še zdaleč ni zanemarljiv. Tako je treba predvsem opozoriti, da je Komisija v uvodni izjavi 9 odločbe z dne 28. oktobra 1998 navedla, da je zmogljivost proizvodnje viskoznih vlaken družbe Sniace „[blizu] 32.000 ton (približno 9 % skupnih zmogljivosti na ravni Skupnosti)“.

86 Te okoliščine omogočajo ugotovitev, da izpodbijana odločba občutno vpliva na položaj tožeče stranke na trgu.

87 Poleg tega je tožeča stranka poudarila dejstvo, da so zatrjevane pomoči družbi Sniace omogočile prodajo proizvodov v Skupnosti po cenah, ki so bile za približno 20 % nižje od povprečnih cen njenih konkurentov. Tožeča stranka se je v podporo tej trditvi sklicevala na izjave družb Courtauld plc in Säteri, ki so navedene v uvodnih izjavah 15 in 17 odločbe z dne 28. oktobra 1998. V repliki je to trditev dopolnila z izrecnim sklicevanjem na svoj dopis z dne 18. junija 1997, priložen njeni tožbi, v katerem je Komisiji predložila dodatne informacije o evropskem trgu viskoznih vlaken. V tem dopisu so tabele, ki med drugim za leta od 1989 do 1996 navajajo količine viskoznih vlaken in vlaken modala, ki sta jih družba Sniace in tožeča stranka dobavili v Španijo, ter količine, ki so jih družba Sniace in avstrijski proizvajalci dobavili v Francijo in Italijo. Navedeni dopis vsebuje tudi podatke o cenah za uvoz, ki so jih v Franciji in Italiji od leta 1989 do leta 1996 imeli družba Sniace in drugi proizvajalci. Med drugim je tožeča stranka v svoji repliki priložila tabele, v katerih so navedeni enaki podatki za obdobje od leta 1997 do sredine leta 2001. Iz teh različnih podatkov izhaja, da so bile v večini primerov, razen proizvajalcev iz Vzhodne Evrope, cene družbe Sniace nižje od cen, ki so jih imeli ostali evropski proizvajalci.

88 Komisija ne izpodbija, da je družba Sniace prodajala svoje proizvode po cenah, ki so bile nižje od cen njenih evropskih konkurentov. Zatrjuje samo, da splošno znižanje cen za več kot 30 %, ki je na trgu nastopilo med letoma 1990 in 1996, ni posledica podelitve zatrjevanih pomoči družbi Sniace, temveč zunanjih dejavnikov, med njimi uvoza iz Azije. Med drugim je treba navesti, da je bilo v članku v specializirani publikaciji European Chemical News, ki ga je Komisija priložila svojemu ugovoru nedopustnosti, zapisano, da „[o]pazovalci trga potrjujejo, da ima družba Sniace še naprej negativen vpliv na cene, ki je močnejši od njenega šibkega položaja na trgu“.

- 89 Tako ni mogoče izključiti, da so zatrjevane pomoči, med katerimi je Komisija nekatere opredelila kot „precejšnjo korist“ (uvodna izjava 80 odločbe z dne 28. oktobra 1998), omogočile družbi Sniace, da svoje proizvode prodaja po nižjih cenah kot njeni konkurenti, med njimi tudi tožeča stranka.
- 90 Na koncu, utemeljitev, ki jo Komisija opira na dejstvo, da je med obravnavanim obdobjem tožeča stranka imela dobre poslovne rezultate in da je povečala svojo proizvodnjo, sploh ni upoštevna. Za občuten vpliv na položaj zainteresirane osebe na trgu ni treba, da se izrazi kot zmanjšanje donosnosti, zmanjšanje tržnega deleža ali obratovanje z izgubo. Vprašanje, ki se v zvezi s tem zastavlja, je, ali bi bila zainteresirana oseba v ugodnejšem položaju, če ne bi bilo odločbe, ki jo izpodbija. Tako kot pravilno poudarja tožeča stranka, lahko to veljavno pomeni tudi hipotezo izgube zaslužka te osebe zaradi podelitve koristi enemu od njenih konkurentov s strani javnih oblasti.
- 91 Iz tega izhaja, da je tožeča stranka na primeren način navedla razloge, zaradi katerih je izpodbijana odločba lahko škodila njenim legitimnim interesom, s tem da je občutno vplivala na njen položaj na trgu. Treba je torej ugotoviti, da jo izpodbijana odločba zadeva posamično.
- 92 Iz tega sledi, da je treba tožbo razglasiti za dopustno.

Temelj

- 93 Tožeča stranka tožbi opira na dva razloga. Prvi razlog se nanaša na kršitev člena 87(1) ES in drugi na kršitev obveznosti obrazložitve.

Trditve strank

- 94 V okviru prvega razloga tožeča stranka najprej navaja, da se v sodbi Tubacex Sodišče ni izreklo o vprašanju, ali so nekatere določbe pogodb o odlogu plačila in povračilu dolgov, sklenjenih s SZSV in skladom Fogasa, še zlasti pa predvidene obrestne mere, vsebovale elemente državnih pomoči. Sodišče o pogodbah kot takih ni odločalo niti ni presojalo pravnih vprašanj, ki se pojavljajo v tej zadevi. Sklicujoč se na besedilo točke 46 sodbe Tubacex tožeča stranka navaja, da Sodišče – čeprav je presojo oprlo na predpostavko Komisije, da okoliščina, da navedena subjekta nista izterjala terjatev, ni pomenila državne pomoči – te predpostavke ni prevzelo. Po mnenju tožeče stranke Sodišče v to predpostavko niti ni moglo podvomiti, ker je Kraljevina Španija ni izpodbijala in ker zanjo ni bila obremenjujoča.
- 95 Tožeča stranka na podlagi tega zaključuje, da iz sodbe Tubacex ni mogoče izpeljati, da Sodišče načeloma ugotavlja, da pogodbe o povračilu in odlogu plačila dolgov, sklenjene s SZSV in skladom Fogasa ter podjetji v težavah, strani, niso državne pomoči. To vprašanje je bi bilo treba presojati v vsakem posameznem primeru glede na okoliščine v zadevi in na podlagi merila zasebnega upnika.
- 96 Nadalje, tožeča stranka navaja, da imata SZSV in sklad Fogasa diskrecijsko pravico, da odobrita ali ne odobrita odloga plačila ter da pri odobritvi tudi določita njegove pogoje. Pogoj specifičnosti, ki je ena od značilnosti pojma državne pomoči, bi bil torej v tej zadevi izpolnjen.
- 97 Poleg tega tožeča stranka zatrjuje, da Komisija v tej zadevi ni pravilno uporabila merila zasebnega upnika.

- 98 Najprej zatrjuje, da Komisija svojo utemeljitev opira na napačni predpostavki, da „izterjava terjatve ob njeni zapadlosti zahteva posebno opravičilo“. Glede tega pojasnjuje, da zasebni upnik, kadar ima opravka s plačilno sposobnim upnikom, izterja svoje terjatve takoj, ko postanejo izterljive. Prav tako praviloma – kadar ima dolжник ekonomske težave – zasebni upnik ni pripravljen odobriti mu odloga plačila, temveč bo neposredno uveljavljal svoje pravice, in sicer bo glede na primer uveljavljal zavarovanja svoje obveznosti. Zasebni upnik se bo samo takrat vzdržal uveljavljanja zapadlih terjatev, kadar je to ekonomsko najrazsodnejša rešitev, na primer če mu to v primerjavi z ostalimi razpoložljivimi možnostmi omogoča izterjavo največjega dela terjatev in izognitev še večjim izgubam.
- 99 Tožeča stranka nadalje navaja, da v tej zadevi ravnanje SZSV in sklada Fogasa ni bilo v skladu z ravnanjem, ki bi ga bilo mogoče pričakovati od hipotetičnega zasebnega upnika, ki bi bil v enakem položaju kot onadva.
- 100 V oporo temu navaja, prvič, da postopek ustavitve izplačil tema subjektoma ni preprečil, da bi izterjala svoje terjatve. Pojasnjuje, da je „sodno varstvo dolžnika v okviru [tega postopka] omejeno na terjatve, ki so nastale pred začetkom [navedenega] postopka“. Terjatve SZSV in sklada Fogasa, ki so nastale po začetku postopka ustavitve plačil, bi bilo torej mogoče izterjati kadar koli. Terjatve, ki so nastale leta 1991 in leta 1992, bi bilo mogoče izterjati takrat. V vsakem primeru bi jih bilo mogoče prisilno izterjati od oktobra leta 1996.
- 101 Drugič, tožeča stranka zatrjuje, da zasebni upnik, ki bi kot SZSV in Fogasa imel predprave in zavarovanja, ne bi olajševal plačila dolžniku v finančnih težavah, temveč bi prisilno izterjal svoje terjatve. Izpodbija utemeljenost razloga, ki ga Komisija utemeljuje z dejstvom, da v tej zadevi nobeden od zasebnih upnikov družbe Sniace ni začel take prisilne izvršbe, med njimi tudi ne španska banka Banesto, čeprav je bila njena terjatev zavarovana s hipoteko. Navaja, da je bil položaj vseh upnikov, z izjemo banke Banesto, slabši od položaja SZSV in sklada Fogasa. Dodaja,

da niti v izpodbijani odločbi niti v pisnih vlogah Komisija ni navedla podatkov, ki bi omogočali ugotovitev, ali so bili ti upniki v primerljivem položaju glede na ta dva subjekta. Še posebej ni bil naveden noben natančen podatek o „možnosti izterjave terjatev, ki so se jim zasebni upniki odpovedali“, o velikosti njihovih terjatev in zavarovanjih, ki so jih imeli. Po mnenju tožeče stranke bi bilo mogoče iz konkretnega ravnanja banke Banesto izpeljati kakšne ugotovitve le, „če bi več ali celo večina zasebnih upnikov, ki bi bili v položaju, primerljivem s položajem sklada Fogasa, ravnali tako kot banka Banesto“. Na koncu navaja, da ni mogoče izključiti tega, da so bili nekateri zasebni upniki družbe Sniace hkrati tudi njeni delničarji.

- 102 Tožeča stranka navaja tudi, da ni mogoče zatrjevati, da je bil namen sklenitve zadevnih pogodb o odlogu plačila dolgov in povračilu ohraniti terjatve SZSV in sklada Fogasa. Po njenem mnenju bi zasebni upnik „tako poskušal poseči v dolžnikovo premoženje, da bi lahko izterjal vsaj del svojih terjatev“. Ponavlja, da sta za takega upnika „odlog plačila dolga in obročno plačilo utemeljena le, če mu to v primerjavi z drugimi rešitvami zagotavlja izterjavo največjega mogočega dela njegovih terjatev“ in če „bi odobril odlog samo, če bi lahko računal na izboljšanje ekonomskega položaja svojega dolžnika“. Vendar takega izboljšanja v tej zadevi ni bilo mogoče pričakovati, in sicer iz naslednjih razlogov:

- prihodki od prodaje družbe Sniace so se v letih 1995 in 1996 močno zmanjšali;
- predviden ni bil noben ukrep reorganizacije, ki bi lahko zagotovil donosnost in sposobnost preživetja podjetja, in programa reorganizacije, ki je bil pripravljen v avgustu 1996, španska vlada ni obravnavala kot uradnega programa reorganizacije;

- v letu 1996 se je trgu viskoznih vlaken soočal s težavo precejšnjih presežkov zmogljivosti;
- za naslednja leta je bilo predvideno ponovno zmanjšanje povpraševanja po viskoznih vlaknih v Skupnosti.

¹⁰³ Poleg tega tožeča stranka izpodbija upoštevnost trditve Komisije, da so terjatve SZSV in sklada Fogasa privilegirane. Navaja, da terjatve teh dveh subjektov – če bi se nad družbo Sniace začel stečajni postopek – ne bi bile „neomejeno izterljive“, ker bi imele prednost terjatve, zavarovane s stvarnimi nepremičninskimi zavarovanji. Navaja, da bi zlasti sklad Fogasa imel „absolutno prednost glede na ostale upnike le zadnjih 30 dni od uveljavljanja plačila terjatve“. Za obdobje pred tem bi imeli upniki s stvarnimi nepremičninskimi zavarovanji prednost pred tem skladom.

¹⁰⁴ Tretjič, tožeča stranka navaja, da se zasebni upnik nikoli ne bi odrekel možnosti izterjave svojih terjatev do dolžnika v finančnih težavah, s tem da bi hkrati privolil, da ta kopiči nove dolgove do njega.

¹⁰⁵ Tako tožeča stranka glede sklada Fogasa navaja, da je ta po sklenitvi pogodbe z dne 5. novembra 1993, v katero so bili vključeni samo dolgovi, nastali pred tem datumom, še naprej mesečno izplačeval plače delavcem družbe Sniace. Po njenem mnenju dejstvo, da je bil sklad Fogasa po zakonu dolžan nadalje vsak mesec plačevati te delavce, ne upravičuje, da ne bi izterjal terjatve, ki so postale izterljive – po potrebi tudi s prisilno izvršbo –, in tako dopustil kopičenje dolgov.

- 106 Po mnenju tožeče stranke je SZSV prav tako dopuščal kopičenje dolgov družbe Sniace. Glede tega navaja, da so se njeni dolgovi do SZSV povečali s 746 milijonov ESP v letu 1991 na 3,2 milijarde v letu 1995 in da ta subjekt vse do leta 1996 ni napravil ničesar, da bi izterjal te terjatve. Navaja, da so v letu 1995 zaostala plačila za socialne prispevke družbe Sniace močno presegala njen kapital, ki je znašal 1,73 milijarde ESP. Graja dejstvo, da SZSV ni prodal stvari, ki jih je zarubila družbi Sniace, in dodaja, da so bile na 31. decembra 1993 zarubljene stvari skupaj vredne 1,034 milijarde ESP, dolgovi tega podjetja za socialne prispevke pa so znašali že približno 2,4 milijarde ESP.
- 107 Četrtrič, tožeča stranka navaja, da zasebni upnik nikoli ne bi odobril novih olajšav plačila dolžniku, ki ni spoštoval prejšnjih zavez glede povračila. Navaja, da je SZSV, čeprav družba Sniace ni izpolnila pogodb z dne 8. marca in 7. maja 1996, privoli v sklenitev pogodbe z dne 30. septembra 1997. Glede sklada Fogasa navaja, da je ta sklenil pogodbo z dne 31. oktobra 1995, čeprav je družba Sniace le delno izpolnila pogodbo z dne 5. novembra 1993. Junija 1998 naj bi to podjetje povrnilo le tretjino zneskov, ki so bili dolgovani na podlagi teh pogodb. Na splošno sta na dan sprejetja izpodbijane odločbe ta subjekta izterjala le zelo majhen del svojih terjatev do družbe Sniace.
- 108 Petič, tožeča stranka zatrjuje, da bi zasebni upnik zahteval zadostna zavarovanja in jamstva, preden bi odobril olajšanja plačil dolžniku v težkem finančnem položaju.
- 109 Navaja, da v nasprotju s številnimi finančnimi institucijami, ki so bile upnice družbe Sniace in so pridobile hipotekarna zavarovanja, ki so pokrila njihove celotne terjatve, SZSV med letoma 1991 in 1996 od nje ni zahteval zavarovanj v povračilo za neizterjavo svojih terjatev. Še zlasti graja dejstvo, da ta subjekt ni zahteval stvarnih zavarovanj ob sklenitvi pogodbe z dne 30. septembra 1997. Družba Sniace naj bi se

zadovoljila s tem, da je SZSV in skladu Fogasa leta 1996 predlagala „zanju skupno hipoteko“, vendar ta ni bila nikoli ustanovljena, in to čeprav je obratovalni kapital te družbe 31. decembra 1996 znašal 25 milijard ESP. Meni, da dejstvo, da je SZSV avgusta 1998 pridobil zastavno pravico na strojnem parku družbe Sniace, ni upoštevno, saj se je to zgodilo precej po sklenitvah pogodb z dne 8. marca in 7. maja 1996 ter 30. septembra 1997. Dodaja, da Komisija na podlagi okoliščine, da je neobremenjena aktiva tega podjetja znašala približno 20 milijard ESP, ni mogla sklepati, da je bil SZSV „relativno prepričan“, da bo lahko izterjal svoje terjatve pri plačilni nesposobnosti družbe Sniace. Navaja, da je ta subjekt tvegala, da bi družba Sniace odobrila zavarovanja na to aktivo tretjim osebam za pridobitev kapitala, in opozarja, da imajo hipotekarni upniki prednost pred vsemi ostalimi, ki nimajo stvarnih zavarovanj, tudi pred privilegiranimi upniki.

- 110 Glede hipoteke v korist sklada Fogasa tožeča stranka navaja, da Komisija v uvodni izjavi 89 odločbe z dne 28. oktobra 1998 ugotavlja, da „[k]ljub ponavljajočim se zahtevam španska vlada ni predložila nobenih podatkov, kakšne vrste je [ta]“.
- 111 Šestič, tožeča stranka trdi, da bi se zasebni upnik odrekel izterjavi svoje terjatve samo, če bi imel zaradi tega finančno korist. Meni, da obresti in kazni zaradi zamud, ki jih je družba Sniace morala izplačevati SZSV in skladu Fogasa, za ta subjekta niso bila prednost, ker je njihovo plačilo prav tako negotovo kot plačilo dolgovanih glavnice.
- 112 Komisija najprej ob sklicevanju na točke od 45 do 47 sodbe Tubacex navaja, da je Sodišče v tej sodbi odločilo, da „niti vsote, ki jih je sklad Fogasa vnaprej plačal zaposlenim podjetja v težavah, niti pogodbe, sklenjene v pomoč tem podjetjem, da povrnejo ta izplačila, niso državne pomoči“. Na tem področju „[naj bi] se nadzor glede prava državnih pomoči torej [omejil] na presojo nekaterih pogojev iz teh

pogodb o povračilu“. Po mnenju Komisije veljajo enake ugotovitve za odlog plačila dolgov za prispevke za socialno varnost, ki ga je odobril SZSV, in za pogodbe o reprogramiranju dolgov, ki jih je ta sklenila. Posredovanja teh subjektov namreč ni mogoče primerjati z ravnanjem zasebnega investitorja, temveč z ravnanjem zasebnega upnika, poleg tega pa te različne pogodbe zadevnemu podjetju naj ne bi naklonile novih javnih sredstev. Komisija v dupliki navaja, da se v sodbi Tubacex Sodišče ni izreklo samo o vprašanju obrestne mere, temveč je splošneje presojalo pogodbe, ki sta jih sklenila sklad Fogasa in SZSV ter španska podjetja v težavah na podlagi pravil s področja državnih pomoči. Na koncu poudarja, da je zlasti s prenosom te sodbe sprejela odločbo z dne 20. septembra 2000.

113 Komisija v nadaljevanju navaja, da sta SZSV in sklad Fogasa ravnala na podlagi zakonitih pravil, ki se uporabljajo zanj, in da sta bila podvržena „omejitvam in zahtevam, ki so omejevale njuno diskrecijsko pravico“. V dupliki je navedla, da „sporni ukrepi sklada Fogasa in [SZSV] niso selektivno podpirali določenih podjetij, kot predpostavlja člen 87(1) ES“. Kraljevina Španija navaja, da je SZSV, s tem da je družbi Sniace odobril odlog plačila njenih dolgov iz naslova prispevkov za socialno zavarovanje, deloval v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo. Pojasnjuje, da se ta zakonodaja uporablja splošno za vsako podjetje, ki se znajde v enem od navedenih položajev, tako da je odločba tega subjekta o odlogu plačila dolgov družbe Sniace „ukrep splošne narave in ne odločba, ki bi jo pristojni organi sprejeli arbitrarno“.

114 Poleg tega je Komisija, ki jo podpira Kraljevina Španija, ugovarjala temu, da naj v tej zadevi ne bi pravilno uporabila merila zasebnega upnika.

115 Najprej Komisija in Kraljevina Španija navajata, da tožeča stranka utemeljuje tožbo na napačni predpostavki, da sta se SZSV in sklad Fogasa odpovedala izterjavi svojih terjatev ali sta odpustila dolgove družbe Sniace. Komisija navaja, da dejstvo, da sta ta subjekta z družbo Sniace sklenila pogodbe o odlogu in povračilu, nasprotno izkazuje,

da sta od nje nameravala dobiti izplačilo njenih dolgov. Prav tako navaja dejstvo, da ta subjekta nista sodelovala pri pogodbi iz oktobra 1996.

- 116 Nato Komisija navaja, da sta SZSV in sklad Fogasa v tej zadevi ravnala kot zasebni upnik.
- 117 Prvič, pojasnjuje, da med postopkom ustavitve izplačil za SZSV ni bilo mogoče, da bi od družbe Sniace prejel plačilo dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost za poslovni leti 1991 in 1992. Poleg tega nič ne kaže na to, da SZSV pred začetkom tega postopka ni poskušal dobiti izplačila dolgovanih vsot. Za terjatve, ki se nanašajo na prispevke za socialno varnost za obdobje, ko so bila izplačila ustavljena, Komisija priznava, da bi lahko bile izterjane med tem postopkom, vendar meni, da prisilna izvršba ni bila nujno potrebna, ker je ta subjekt imel zadostna jamstva. Dodaja, da je družba Sniace svojo dejavnost v večjem delu prekinila v letih 1993 in 1996 ter v začetku leta 1997, torej ni imela prihodkov, na podlagi katerih bi lahko plačala te prispevke.
- 118 Drugič, ugovarja temu, da bi SZSV in sklad Fogasa morala prisilno izterjati svoje terjatve in ne skleniti pogodb o odlogu plačila dolgov in povračilu.
- 119 V zvezi s tem Komisija najprej navaja, da sta imela ta subjekta boljša jamstva kot zasebni upniki. Navaja, da so terjatve SZSV pri plačilni nesposobnosti dolžnika privilegirane. Ugotavlja, da je po odštetju hipotekarnih jamstev, ki so jih imeli zasebni upniki, „neobremenjeno premoženje [...] družbe Sniace pomenilo še vedno 20 milijard ESP“, tako da je bil SZSV kot privilegirani upnik pri plačilni nesposobnosti te družbe lahko „relativno prepričan“, da bo izterjal svoje terjatve.

Komisija dodaja, da se je družba Sniace v zvezi s pogodbo z dne 30. septembra 1997 pogajala o ustanovitvi hipoteke z najboljšim vrstnim redom na svojem zemljišču in njegovih pritiklinah v korist SZSV in sklada Fogasa. Ta hipoteka na koncu ni bila ustanovljena in 31. avgusta 1998 je bilo odločeno, da bo za odlog plačila dolgov za prispevke za socialno varnost nadalje jamčeno z rubeži na premičninah in nepremičninah družbe Sniace. Tako je SZSV 6. julija 1998 med drugim pridobil zastavno pravico nad strojnim parkom tega podjetja in s tem „pridobil pravico, ki se je nanašala na nominalno vsoto 3.485.038.195 ESP“, kar je znesek, ki je skoraj v celoti ustrezal glavnici njene terjatve. Glede sklada Fogasa Komisija navaja, da je bil tudi ta subjekt privilegirani upnik in da je bila hipoteka, ki je jamčila za celoten dolg, zanj ustanovljena 10. avgusta 1995.

120 Nadalje Komisija navaja, da nobeden od zasebnih upnikov družbe Sniace ni prisilno uveljavljal svojih terjatev. Še zlasti poudarja, da banka Banesto, največji zasebni upnik te družbe, ni prisilno izterjala svojih terjatev, čeprav so bile zavarovane s hipoteko do višine 5 milijard ESP. Poleg tega izpodbija trditev, da bi se zasebni upnik, ki bi bil v primerljivem položaju s skladom Fogasa, poplačal s hipoteko, ki jo je ustanovila družba Sniace. Meni, da je ta subjekt imel še toliko manj razlogov, da bi svoje terjatve prisilno izterjal, ker bi bil pri plačilni nesposobnosti družbe Sniace privilegirani.

121 Nazadnje Komisija trdi, da sta SZSV in sklad Fogasa „imela trši in učinkovitejši pristop kot zasebni upniki podjetja“. Komisija in Kraljevina Španija poudarjata dejstvo, da ta subjekta nista sodelovala pri pogodbi iz oktobra 1996. Pojasnjujeta, da so se glede na zelo negotov finančni položaj družbe Sniace zasebni upniki, s tem da so sodelovali pri tej pogodbi in v skladu z njo pretvorili 40 % svojih terjatev v delnice te družbe, dejansko v tem delu odrekli svojim terjatvam. Komisija dodaja, da so bili pogoji za povračilo dolgov, predvideni v pogodbi iz oktobra 1996, precej manj ugodni kot tisti, za katere so se dogovorili s SZSV in skladom Fogasa. Dejansko se je to povračilo raztezalo na obdobje osmih let, glavnica pa ne bi bila obrestovana.

- 122 Tretjič, Komisija navaja, da so ji španski organi „na verodostojen način“ zagotovili, da je SZSV deloval tako, „da bi ohranil vse pravice, ki jih je imel do družbe Sniace“. Kraljevina Španija zatrjuje, da so bile možnosti SZSV in sklada Fogasa za izterjanje njune terjatve na podlagi sklenitve spornih dogovorov boljše, kot če bi zahtevala takojšnje izplačilo teh terjatev. Komisija priznava, da pri presoji domnevnih pomoči ni upoštevala niti sanacijskega načrta, ki je bil pripravljen avgusta 1996, niti načrta prestrukturiranja, na katerega so se med upravnim postopkom sklicevali španski organi.
- 123 Četrtrič, Komisija navaja, da tožeča stranka ni predložila nobenega dokaza, ki bi podpiral njeno trditev, da je SZSV dopuščal kopičenje dolgov družbe Sniace iz naslova prispevkov za socialno varnost od leta 1991 do leta 1996, ne da bi ukrepal. Ponovno zatrjuje, da glede postopka ustavitve izplačil „del teh zneskov ni bil pravno izterljiv“ in da je družba Sniace med upoštevnim obdobjem delno ustavila svojo dejavnost. Poleg tega Komisija in Kraljevina Španija opozarjata, da ima sklad Fogasa zakonito obveznost izplačati delavcem plače, ki jim niso bile plačane predvsem zaradi ustavitve izplačil, in nato vstopiti v pravice in tožbe delavcev za povračilo izplačanih sredstev.
- 124 Petič, Komisija zatrjuje, da nič ne kaže na to, da družba Sniace ni spoštovala pogodb o odlogu plačila dolgov in njihovem povračilu.
- 125 Šestič, Komisija in Kraljevina Španija menita, da sta imela SZSV in sklad Fogasa zadostna zavarovanja (glej zgoraj navedeno točko 119).
- 126 Sedmič, Komisija opozarja, da se v skladu s špansko zakonodajo zaostali prispevki za socialno varnost avtomatično povečajo za 20 % in da se zanje uporablja najmanj 9-odstotna zakonita letna obrestna mera. Nepovračilo dolgov iz naslova prispevkov

za socialno varnost ali naklonitev odloga za njihovo plačilo torej ne pomeni avtomatično precejšne finančne ugodnosti za zadevno podjetje. Kraljevina Španija ob sklicevanju na točko 47 sodbe Tubacex dodaja, da pogodbe o odlogu in povračilu dolgov niso ustvarile novih dolgov družbe Sniace do javnih organov, tako da ni mogoče zatrjevati, da je to podjetje pridobilo kakršno koli ekonomsko korist.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 127 V členu 87(1) ES je določeno: „Razen če ta pogodba ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.“
- 128 Najprej je treba preveriti, ali je v tej zadevi izpolnjen pogoj specifičnosti, ki je ena od značilnosti pojma državne pomoči, (sodba Sodišča z dne 1. decembra 1998 v zadevi Ecotrade, C-200/97, Recueil, str. I-7907, točka 40, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. septembra 2000 v zadevi ESTM proti Komisiji, T-55/99, Recueil, str. II-3207, točka 39).
- 129 Treba je opozoriti, da za splošne ukrepe ne velja člen 87(1) ES. Vendarle je sodna praksa že natančneje pojasnila, da so lahko tudi ukrepi, ki se na prvi pogled uporabijo za vsa podjetja, do določene mere selektivni in jih je zato mogoče obravnavati kot ukrepe, ki so namenjeni dajanju prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga. Za tak primer gre predvsem takrat, kadar ima upravni organ, ki mora uporabiti splošno pravilo, pri njegovi uporabi diskrecijsko pravico (sodba Sodišča z dne 26. septembra 1996 v zadevi Francija proti Komisiji,

C-241/94, Recueil, str. I-4551, točki 23 in 24, zgoraj navedena sodba Ecotrade, točka 40, in sodba Sodišča z dne 17. junija 1999 v zadevi Piaggio, C-295/97, Recueil, str. I-3735, točka 39).

- 130 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da imata SZSV in sklad Fogasa določeno diskrecijsko pravico tako glede sklenitve pogodb o odlogu plačila dolgov ali povračilu kot tudi glede določitve nekaterih pogojev v teh pogodbah, kot so časovni okvir odplačevanja, višina obrokov in presoja zadostnosti zavarovanj, ki se ponudijo v zameno za plačilo dolgov. Na eni strani je to jasno razvidno iz predpisov, ki urejajo dejavnost teh subjektov. Tako za SZSV iz člena 20 splošnega zakona o socialni varnosti in člena 40(1) kraljevega dekreta z dne 6. oktobra 1995 izrecno izhaja, da je določitev odloga plačila ali obročnega plačevanja dolgov iz naslova socialne varnosti zanj možnost. Iz člena 40(1) kraljevega dekreta z dne 6. oktobra 1995 izhaja tudi, da ima SZSV pooblastilo presojati „druge posebne okoliščine“, ki preprečujejo dolžnikom, da bi poplačali svoje dolgove. Glede sklada Fogasa je v členu 32 kraljevega dekreta z dne 6. marca 1985 določeno, da je sklenitev pogodb o povračilu zanj prav tako le možnost. Poleg tega, kot je navedel generalni pravobranilec La Pergola v točki 8 sklepnih predlogov v zvezi s sodbo Tubacex (Recueil, str. I-2461), deli ministrskega odloka za delo in socialno varnost z dne 20. avgusta 1985, ki so navedeni zgoraj v točki 7, potrjujejo, da je imel sklad Fogasa na tem področju diskrecijsko pravico. Na drugi strani Komisija v uvodnih izjavah 81 in 89 odločbe z dne 28. oktobra 1998 ugotavlja, da imata SZSV in sklad Fogasa diskrecijsko pravico, da odobrita odlog plačila ali obročno plačilo dolgov ter da določita nekatere pogoje zanju. Tako v uvodni izjavi 81 navaja, da „[ni] sporno, da predpisi s področja socialne varnosti dajejo oblastem pri obravnavi posameznih primerov določeno diskrecijsko pravico, ki je bila uporabljena tudi v obravnavani zadevi“. V uvodni izjavi 89 navaja, da „ima sklad Fogasa diskrecijsko pravico, da odobri odlog plačila dolga ali njegovo porazdelitev na obroke za največ do osem let“.

- 131 Razen tega tožeča stranka ne očita le, da sta SZSV in sklad Fogasa z družbo Sniace sklenila pogodbe o odlogu plačila ali povračilu dolgov. Očita jima tudi, da sta se

sprijaznila, da to podjetje ne spoštuje teh pogodb, SZSV pa očita, da je brez kakršne koli pogodbe o odlogu dolga dopustil, da navedeno podjetje vsaj od februarja 1991 več let ni plačevalo svojih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost. Jasno je, da spada tako ravnanje na področje izvrševanja diskrecijske pravice navedenih subjektov.

- 132 Poleg tega Kraljevina Španija naj ne bi mogla trditi, da odločitev SZSV o ponovnem odlogu dolgov družbe Sniace ni bila arbitrarna. Da ukrepa ne bi bilo mogoče opredeliti kot splošnega, ni treba preveriti, ali je bilo ravnanje zadevnega državnega subjekta arbitrarno. Zadošča izkazati, kot je bilo izkazano v tej zadevi, da ima omenjeni organizem diskrecijsko pooblastilo glede sklepanja pogodb o odlogu dolga ali povračilu in o določitvi določenih pogojev v teh pogodbah.

- 133 Zato je treba ugotoviti, da je v obravnavani zadevi pogoj specifičnosti izpolnjen.

- 134 V nadaljevanju je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso namen člena 87(1) ES preprečiti, da bi trgovino med državami članicami prizadele koristi, ki jih naklonijo javni organi, ki v različnih oblikah izkrivljajo ali bi lahko izkrivljale konkurenco z dajanjem prednosti določenim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga (sodbe Sodišča z dne 24. februarja 1987 v zadevi Deufil proti Komisiji, 310/85, Recueil, str. 901, točka 8; z dne 15. marca 1994 v zadevi Banco Exterior de España, C-387/92, Recueil, str. I-877, točka 12, in z dne 11. julija 1996 v zadevi SFEI in drugi, C-39/94, Recueil, str. I-3547, točka 58). Pojem pomoči zato ne zajema le pozitivnih dajatev, kot so subvencije, posojila ali udeležba v kapitalu podjetij, temveč prav tako posredovanja, ki v različnih oblikah razbremenjujejo obveznosti, ki običajno obremenjujejo proračun podjetja ter imajo tako – ne da bi bile subvencije v strogem pomenu besede – enako naravo in enake učinke (zgoraj navedena sodba Banco Exterior de España, točka 13).

- 135 V tej zadevi je treba ugotoviti, da so nekatera ravnanja SZSV in sklada Fogasa, ki jih graja tožeča stranka, zagotovila družbi Sniace precejšnjo gospodarsko korist.
- 136 Tako glede SZSV iz spisa izhaja, da je ta subjekt dopuščal, da družba Sniace vsaj od februarja 1991 do februarja 1997 ni odplačevala svojih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost, s čimer ji je omogočil, da je nakopičila dolgove v skupnem znesku 3.510.387.323 ESP, ki jim je treba dodati še kazni zaradi zamud v skupnem znesku 615.056.349 ESP in obresti po zakoniti obrestni meri. Natančneje, SZSV je ukrepal šele 8. marca 1996, ko je sklenil prvo pogodbo o odlogu plačila dolga, ker družba Sniace ni plačala svojih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost. Vendar razen tega, da družba Sniace te pogodbe ni nikoli izpolnila (glej točko 138 v nadaljevanju), je SZSV privolil, da ta družba do februarja 1997 poleg dolgov, na katera se je nanašala pogodba z dne 8. marca 1996, nakopiči nove dolgove iz naslova prispevkov za socialno varnost.
- 137 Tako je jasno, da ravnanje javnega subjekta, ki je pristojen za pobiranje prispevkov za socialno varnost in dopušča, da so ti prispevki plačani z zamudo, podjetju, ki je tega deležno, nakloni pomembno gospodarsko korist, s tem da mu olajša breme, ki izhaja iz običajne uporabe režima socialne varnosti (sodba Sodišča z dne 29. junija 1999 v zadevi DM Transport, C-256/97, Recueil, str. I-3913, točka 19).
- 138 Prav tako je izkazano, da družba Sniace ni spoštovala pogodbe z dne 8. marca 1996, kot je bila spremenjena s tisto z dne 7. maja 1996. Kot navaja Kraljevina Španija, ta pogodba namreč ni nikoli začela veljati, ker družba Sniace „[ni] prisilno izterjala dolgov“. Vendar je SZSV, namesto da bi zahteval takojšnje plačilo vseh dolgov, kar je bila njegova pravica v takih okoliščinah, 30. septembra 1997 privolil v sklenitev nove pogodbe o odlogu plačila dolga za družbo Sniace. S takim ravnanjem je SZSV družbi Sniace očitno omogočil precejšnjo korist. Kot to izhaja iz uvodne izjave 80 odločbe z dne 28. oktobra 1998, bi namreč prisilna izterjava dolga te družbe glede na njeno posebej težko finančno stanje lahko povzročila njeno zaprtje.

- 139 Trditev, ki jo Komisija utemeljuje z dejstvom, da se v skladu z veljavno špansko zakonodajo obresti in kazni zaradi zamud avtomatično uporabijo za zamujena plačila prispevkov za socialno varnost, ni upoštevana. Obresti in kazni zaradi zamud, ki jih podjetje v hudih finančnih težavah morda mora plačati v zameno za precejšnje olajšave pri plačilu, kakršne je SZSV naklonil družbi Sniace v obravnavani zadevi, ne morejo popolnoma odstraniti koristi, ki jo je dobilo to podjetje (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo DM Transport, točka 21).
- 140 Glede sklada Fogasa iz spisa izhaja, da je ta subjekt z družbo Sniace 5. novembra 1993 sklenil pogodbo, na podlagi katere se je ta obvezala povrniti 897.652.789 ESP glavnice, zvišane za 465.055.911 ESP obresti, izračunanih po 10-odstotni zakoniti obrestni meri, torej skupaj znesek 1.362.708.700 ESP, v polletnih obrokih v osmih letih. Vsota 897.652.789 ESP ustreza zneskom, ki jih je sklad Fogasa nakazal iz naslova plač in nadomestil, ki jih je svojemu osebju dolgovala družba Sniace.
- 141 Priloga 1 k tej pogodbi, ki jo je predložila Kraljevina Španija v odgovoru na vprašanje Sodišča prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 38), kaže, da se je znesek polletnih obrokov glavnice progresivno poviševal, in sicer tako: 20.000.000 ESP (drugo polletje 1994 in prvo polletje 1995), 35.000.000 ESP (drugo polletje 1995 in prvo polletje 1996), 55.000.000 ESP (drugo polletje 1996 in leto 1997), 80.000.000 ESP (leta od 1998 do 2000) in 71.326.395 ESP (leto 2001). Plačilo obresti je bilo odloženo vse do leta 2000 (štirje polletni obroki v višini 116.263.978 ESP).
- 142 Iz podatkov, ki jih je predložila Kraljevina Španija v odgovor na neko drugo vprašanje Sodišča prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 38), izhaja, da je družba Sniace le delno spoštovala pogodbo z dne 5. novembra 1993. Tako je v letu 1994

nakazala le 10.000.000 ESP od predvidenih 20.000.000 ESP, v letu 1995 le 30.000.000 ESP od predvidenih 55.000.000 ESP, v letu 1996 le 35.000.000 ESP od predvidenih 90.000.000 ESP, v letu 1997 le 15.000.000 ESP od predvidenih 110.000.000 ESP in v letu 2001 le 120.000.000 ESP od predvidenih 160.000.000 ESP. Poleg tega je bil s pogodbo z dne 18. marca 1999 za nazaj spremenjen načrt odplačil iz priloge 1 k pogodbi z dne 5. novembra 1993.

¹⁴³ Sklad Fogasa je 31. oktobra 1995 sklenil drugo pogodbo z družbo Sniace, na podlagi katere se je ta zavezala povrniti 229.424.860 ESP glavnice, povišane za 110.035.018 ESP obresti po 9-odstotni zakoniti obrestni meri, torej skupaj znesek 339.459.878 ESP, v polletnih obrokih v osmih letih. Vsota 229.424.860 ESP je ustrezala zneskom, ki jih je sklad Fogasa še naprej v skladu s pogodbo z dne 5. novembra 1993 nakazoval iz naslova plač in nadomestil, ki jih je svojemu osebju dolgovala družba Sniace.

¹⁴⁴ Priloga 1 k pogodbi z dne 31. oktobra 1995, ki jo je Kraljevina Španija predložila v odgovor na vprašanje Sodišča prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 38), kaže, da se je znesek polletnih obrokov glavnice progresivno poviševal, in sicer tako: 10.000.000 ESP (1. maja 1996, 1. novembra 1996, 1. maja 1997, 1. novembra 1997, 1. maja 1998 in 1. novembra 1998), 15.000.000 ESP (1. maja 1999, 1. novembra 1999, 1. maja 2000, 1. novembra 2000, 1. maja 2001 in 1. novembra 2001), 20.000.000 ESP (1. maja 2002, 1. novembra 2002 in 1. maja 2003) in 19.424.860 ESP (1. novembra 2003). Plačilo obresti je bilo odloženo vse do zadnjega polletnega obroka.

¹⁴⁵ Iz podatkov, ki jih je Kraljevina Španija predložila v odgovor na neko drugo vprašanje Sodišča prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 38), izhaja, da družba Sniace ni spoštovala pogodbe z dne 31. oktobra 1995. Do decembra 1998 je namreč

povrnila samo 30.000.000 ESP od predvidenih 60.000.000 ESP. Med decembrom 1998 in decembrom 2001 je povrnila le dodatnih 50.000.000 ESP od predvidenih 90.000.000 ESP. Poleg tega je bil s pogodbo z dne 18. marca 1999 za nazaj spremenjen načrt odplačil iz priloge 1 pogodbe z dne 31. oktobra 1995 – enako kot tisti iz priloge k pogodbi z dne 5. novembra 1993.

- 146 Sodišče prve stopnje priznava, da je sklad Fogasa, s tem da se je strinjal z izplačilom plač in nadomestil, ki so predmet pogodb z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995, izpolnil upravičene zahteve osebja družbe Sniace. S tega vidika posredovanje tega subjekta ne vsebuje elementov državnih pomoči. Vendar pa so plače in nadomestila, dolgovana zaposlenim podjetja, del običajnih stroškov njegove dejavnosti, ki jih mora načeloma izplačati iz svojih sredstev. Kakršen koli javni poseg, namenjen financiranju teh stroškov, lahko torej pomeni pomoč vedno, kadar vodi v naklonitev koristi podjetju, ne glede na to, ali so izplačila izvršena njemu neposredno ali njegovim zaposlenim preo javnega subjekta. S tem, da je sklad Fogasa dopustil, da se niso spoštovali roki za povračilo dolgov, ki so nastali kot posledica navedenih izplačil, je družbi Sniace naklonil nedvomno gospodarsko korist, s tem da jo je razbremenil bremena, ki bi običajno bremenilo njen proračun. Ta korist je še toliko bolj očitna, ker bi zato, ker družba Sniace ni spoštovala obveznosti iz pogodb z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995, sklad Fogasa lahko zahteval takojšnje odplačilo celotnega zneska svojih terjatev, če bi bilo potrebno, pa tudi z uveljavljanjem svoje hipoteke.

- 147 Komisija ne more upravičiti navedenih ravnanj SZSV in sklada Fogasa z dejstvom, da je družba Sniace od marca 1993 do oktobra 1996 ustavila izplačila. Prvič, to nikakor ne pojasni, zakaj je SZSV dovolil, da družba Sniace ne plača svojih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost za leti 1991 in 1992. Drugič, okoliščina, da je bil izveden postopek ustavitve izplačil, ni nikakor preprečevala družbi Sniace, da ne bi izpolnila obveznosti plačil, ki so jo obvezovale na podlagi pogodb o povračilu, sklenjenih s SZSV in skladom Fogasa, in to še toliko bolj, ker so bile te pogodbe, razen tiste z dne 30. septembra 1997, sklenjene s sodnim upraviteljem, ki so ga imenovala španska sodišča v okviru tega postopka. Nazadnje je treba ugotoviti, da se

tožeča stranka in Komisija strinjata, da bi se lahko v vsakem primeru dolgovi družbe Sniace iz naslova socialnih prispevkov, ki so nastali po začetku postopka ustavitve izplačil, prisilno izterjali med tem postopkom. Kakor koli, dolgovi iz naslova prispevkov za socialno varnost, ki so zapadli po februarju 1991, kot tudi dolgovi do sklada Fogasa, ki so predmet pogodb z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995, bi se v vsakem primeru lahko prisilno izterjali po koncu postopka ustavitve izplačil, to je od oktobra 1996.

- 148 Komisija se niti ne more sklicevati na dejstvo, da je družba Sniace prekinila svojo dejavnost v delu let 1993 in 1996 ter takoj na začetku leta 1997. Prvič, ta okoliščina prav tako nikakor ne upravičuje dejstva, da družba Sniace ni odplačala svojih dolgov iz naslova prispevkov za socialno varnost za leti 1991 in 1992. Prav tako ne pojasni, zakaj prihodki te družbe v letih 1994 in 1995, niso zadoščali, da bi ji omogočali izplačilo njenih prispevkov za socialno varnost za ti leti. Drugič, Komisija glede pogodb z dne 5. novembra 1993 in z dne 31. oktobra 1995 ne upošteva dejstva, da je bil znesek polletnih obrokov mnogo nižji na začetku povračilnega obdobja kot ob njegovem koncu (glej zgoraj navedeni točki 141 in 144). Poleg tega je bilo plačilo obresti odloženo vse do zadnjih dveh let obdobja povračila glede pogodbe z dne 5. novembra 1993 (to je do let 2000 in 2001) in vse do zadnjega obroka glede pogodbe z dne 31. oktobra 1995 (1. november 2003).

- 149 Vendar je treba glede zgoraj opisanih koristi, da bi jih bilo mogoče obravnavati kot pomoči v smislu člena 87(1) ES, izkazati še, da jih družba Sniace ne bi dobila v običajnih tržnih pogojih (zgoraj navedeni sodbi SFEI in drugi, točka 60, ter DM Transport, točka 22). Natančneje, treba je preveriti, ali je Komisija storila očitno napako pri presoji, ko je ugotovila, da sta SZSV in sklad Fogasa ravnala enako kot hipotetični zasebni upnik, ki bi bil, če je mogoče, v enakem položaju do svojega dolžnika, kot sta navedena subjekta.

150 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je nadzor uporabe merila zasebnega upnika, ki ga uporablja Komisija, če je njegova uporaba povezana z zapleteno ekonomsko presojo – enako kot uporaba merila zasebnega investitorja –, na podlagi ustaljene sodne prakse omejen na preverjanje spoštovanja postopkovnih pravil in obrazložitve, tega, ali je bilo pravilno ugotovljeno dejansko stanje, ali ni bila storjena očitna napaka pri presoji dejstev in ali ni prišlo do zlorabe pooblastil (glej po analogiji sodbi Sodišča z dne 29. februarja 1996 v zadevi Belgija proti Komisiji, C-56/93, Recueil, str. I-723, točka 11, ter z dne 8. maja 2003 v zadevi Italija in SIM 2 Multimedia proti Komisiji, C-328/99 in C-399/00, Recueil, str. I-4035, točka 39, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 2002 v zadevi HAMSA proti Komisiji, T-152/99, Recueil, str. II-3049, točka 127).

151 Pred to presojo je treba zavrniti trditev Komisije, da je Sodišče v sodbi Tubacex razsodilo, da načeloma niti pogodbe o odlogu plačila dolga, sklenjene s SZSV, niti pogodbe o povračilu, sklenjene s skladom Fogasa, niso državna pomoč in da je samo nekatere določbe teh pogodb mogoče presojati na podlagi pravili s področja državnih pomoči. Kot to upravičeno navaja tožeča stranka, je Komisija v zadevi, o kateri je bilo odločeno s to sodbo, v odločbi presodila, da pogodbe, sklenjene med tema subjektoma in zadevnima španskima podjetjema, vsebujejo element državne pomoči samo v delu, v katerem je bila uporabljena obrestna mera nižja od tržnih obrestnih mer. V tej zadevi je Kraljevina Španija, ki je bila tožeča stranka, zahtevala razveljavitev samo tega vidika odločbe. Sodišče torej ni odločalo o vprašanju, ali so lahko sklenitev teh pogodb in drugi pogoji v njih državna pomoč.

152 Dejansko je naloga Komisije, da v vsakem posameznem primeru in glede na njegove okoliščine preveri, ali so odločitev SZSV ali sklada Fogasa o privolitvi v spremembo načina poplačila dolgov podjetja v težavah in pogoji te spremembe v skladu z merilom zasebnega upnika.

- 153 Treba je dodati, da trditev, ki jo Komisija poskuša utemeljiti s sodbo Tubacex, v nobenem primeru ne more biti uspešna. V obravnavani zadevi se namreč SZSV in sklad Fogasa ne očita samo, da sta z družbo Sniace sklenila pogodbe o spremembi načina poplačila dolgov, temveč tudi in predvsem, da sta dopuščala, da jih ta ne spoštuje.
- 154 Iz izpodbijane odločbe in iz pisnih vlog Komisije izhaja, da ta zaradi treh razlogov meni, da sta se SZSV in sklad Fogasa v obravnavani zadevi obnašala kot zasebni upnik.
- 155 Prvič, Komisija ravnanje teh subjektov primerja z ravnanjem zasebnih upnikov družbe Sniace. Trditev opira predvsem na dejstvo, da SZSV in sklad Fogasa, ki sta uporabila svojo pravico, da ne sodelujeta pri pogodbi iz oktobra 1996, in se tako nista – drugače kot ti zasebni upniki – de facto odpovedala 40 % svojih terjatev. Dodaja, da so bili pogoji poplačila, določeni v tej pogodbi, občutno slabši za zasebne upnike od tistih, dogovorjenih s SZSV in skladom Fogasa (uvodni izjavi 24 in 25 odločbe z dne 20. septembra 2000, točke 17, 52, 60, 65, 101 in 106 odgovora na tožbo ter točka 26 duplike).
- 156 Ta prva primerjava očitno ni pravilna. SZSV in sklad Fogasa sta bila namreč v drugačnem položaju kot zasebni upniki družbe Sniace. Glede tega je treba spomniti, da imata ta subjekta pravico, da ne skleneta prisilne poravnave, da so njune terjatve privilegirane in da imata na voljo določena jamstva, in sicer ima SZSV zastavne pravice, sklad Fogasa pa hipoteko. Poleg tega je treba omeniti, da je Komisija v uvodni izjavi 26 odločbe z dne 20. septembra 2000 poudarila, da „pogoji, ki so bili ponujeni zasebnim upnikom, niso bili enaki tistim, ki so bili ponujeni javnopravnim upnikom, zaradi statusa, jamstev in pravice, da ne sodelujejo pri prisilni poravnavi, ki jih imajo javne ustanove,“ in da „primerjalni pristop“ za ti kategoriji upnikov ni pravilna uporaba merila zasebnega upnika v tej zadevi.

157 Drugič, Komisija se sklicuje na to, da banka Banesto ni prisilno izterjala svojih terjatev, čeprav so bile zavarovane s hipoteko (točki 53 in 90 odgovora na tožbo in točka 26 duplike).

158 Treba je ugotoviti, da ni druga primerjava nič prepričljivejša od prve. Na podlagi dokumentov v spisu namreč iz ničesar ni mogoče sklepati o tem, da je bila banka Banesto v primerljivem položaju kot SZSV in sklad Fogasa. Spis ne vsebuje nobenega – niti najmanjše navedbe ne – o okoliščinah, v katerih se je ta banka odločila, da ne bo prisilno izterjala svojih terjatev. V spisu še posebej ni nikakršnega pojasnila o načinu poplčila dolga družbe Sniace banki Banesto, o vprašanju, ali je družba Sniace doslej spoštovala pogodbene obveznosti do banke Banesto, in ali je slednja – tako kot SZSV – dopuščala kopičenje dolga med leti. Glede SZSV je poleg tega treba ugotoviti, da v nasprotju z banko Banesta njegova terjatev ni bila zavarovana s hipoteko. Po podatkih, ki jih je predložila Kraljevina Španija v pisnih vlogah, je družba Sniace šele v drugem polletju leta 1998 SZSV dala zadostna zavarovanja v zameno za odlog plačila svojih dolgov.

159 Tretjič, Komisija navaja, da sta s sklenitvijo zadevnih pogodb o odlogu plačila in povračilu dolga SZSV in sklad Fogasa „poskušal[a] po možnosti v celoti izterja[ti] dolgovane vsote, ne da bi utrpel[a] finančno izgubo“ (uvodna izjava 30 odločbe z dne 20. septembra 2000). V uvodni izjavi 29 odločbe z dne 20. septembra, ki se sklicuje na odločbo z dne 28. oktobra 1998, glede SZSV dodaja, da je, „s tem da se je izognil prisilni izvršbi, da ne bi sprožil začetka likvidacije tega podjetja, [ta subjekt] deloval na način, s katerim je v največji mogoči meri povečal svoje možnosti za izterjavo dolga“.

160 Treba je ugotoviti, da te trditve niso dokazane. Prvič, izrecno nasprotujejo ponavljajočemu se zatrjevanju Komisije, da sta SZSV in sklad Fogasa imela zadostne privilegije in zavarovanja, tako da ju nič ni sililo v prisilno izvršbo njunih terjatev.

Drugič, Komisija ni imela zadostnih podatkov, da bi lahko na podlagi popolnega poznavanja položaja presojala možnosti za prihodnjo donosnost in sposobnost gospodarskega preživetja družbe Sniace. Tako je treba omeniti, da je na predlog Sodišča prve stopnje v okviru ukrepov procesnega vodstva (glej zgoraj navedeno točko 38), naj mu sporoči, kakšen je bil razvoj poslovnih dosežkov (prihodki od prodaje in dobički ali izgube) in obsega zadolženosti družbe Sniace v letih od 1991 do 2000, Kraljevina Španija priznala, da teh podatkov nima. V teh okoliščinah ni prepričljiva trditev Komisije, da so „španski organi toženi stranki na verodostojen način [...] zagotovili, da je SZSV [...] deloval, da bi ohranil vse pravice, ki jih je imel do družbe Sniace“. Še več, Komisija ni imela nobenega prepričljivega in realnega načrta reorganizacije družbe Sniace. Tako sta glede načrta reorganizacije, ki je bil sestavljen avgusta 1996, Komisija in Kraljevina Španija večkrat poudarili, da ni bil sprejemljiv in da ni bil podlaga za ravnanje španskih oblasti (glej predvsem odločbo o začetku postopka na podlagi člena 87(2) ES in uvodno izjavo 103 odločbe z dne 28. oktobra 1998). V odgovoru na tožbo je Komisija navedla, da ji ta načrt reorganizacije ni mogel služiti kot podlaga za presojo (točka 68 odgovora na tožbo). Glede načrta reorganizacije, na katerega se Komisija sklicuje v točki 70 odgovora na tožbo, zadošča navedba, da sama v isti točki priznava, da ji ta načrt ni bil predložen. V uvodni izjavi 102 odločbe z dne 28. oktobra 1998 je poleg tega navedla, da španski organi niso „poskušali izkazati obstoja temeljnega načrta reorganizacije“. Ko je bila na obravnavi vprašana o tem načrtu, je Komisija potrdila, da ga v izpodbijani odločbi ni upoštevala.

¹⁶¹ Iz vsega navedenega je treba zaključiti, da je Komisija storila očitno napako pri presoji, s tem da je ugotovila, da sporna ravnanja SZSV in sklada Fogasa ustrezata merilu zasebnega upnika.

¹⁶² Iz tega sledi, da je prvi tožbeni razlog utemeljen in da je zato člen 1(1) izpodbijane odločbe treba razglasiti za ničen, ne da bi bilo treba presojati drugi tožbeni razlog.

Zahteva za predložitev dokumentov

- 163 V tožbi je tožeča stranka ob sklicevanju na člen 21 Statuta (ES) Sodišča (postal člen 24 Statuta Sodišča) in člen 65 Poslovnika Sodišče prve stopnje pozvala, naj Komisiji naloži, naj predloži različna stališča, ki jih je španska vlada podala po tem, ko je vložila pritožbo in začela postopek na podlagi člena 88(2) ES.
- 164 V repliki je navedla, da je s to vlogo Sodišču prve stopnje predlagala, naj sprejme ukrepe procesnega vodstva v skladu s členom 64(4) Poslovnika.
- 165 Komisija in Kraljevina Španija temu predlogu nasprotujeta. Navajata, da ga je tožeča stranka podala glede pripravljalnih ukrepov v smislu člena 65 Poslovnika, vendar pa ni navedla, katera sporna dejstva naj bi se s predloženimi listinami dokazala. Dodajata, da imajo stališča, ki jih med upravnim postopkom posredujejo države članice, zaupen značaj.
- 166 V dupliki Komisija navaja, da je tožeča stranka v repliki umaknila predlog glede pripravljalnega ukrepa in ga zamenjala s predlogom glede ukrepa procesnega vodstva. Na podlagi tega ugotavlja, da je treba tožeči stranki v skladu s členom 87(5), prvi pododstavek, Poslovnika naložiti stroške, ki ustrezajo delu njenih predlogov, od katerih je tako odstopila.

- 167 Komisija je v okviru ukrepov procesnega vodstva, ki jih je sprejelo Sodišče prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 38), predložila različne dokumente, katerih predložitev je zahtevala tožeča stranka. V teh okoliščinah o tej zahtevi, ki je postala brezpredmetna, ni treba odločati.

Stroški

- 168 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker Komisija ni uspela, se ji v skladu s predlogi tožeče stranke poleg njenih stroškov naloži še plačilo stroškov tožeče stranke.

- 169 Sodišče prve stopnje meni, da tožeči stranki ni treba naložiti stroškov, nastalih zaradi njenih predlogov, naj sprejme pripravljalne ukrepe, od katerih je odstopila v repliki. Očitno je, da je tožeča stranka poskušala doseči, da bi Sodišče prve stopnje naložilo predložitev nekaterih listin v okviru ukrepov procesnega vodstva in ne kot pripravljalni ukrep. Natančneje je treba opredelitev tožeče stranke glede tega razumeti ne kot odstop, temveč kot popravek preproste napake pri navedbi določbe Poslovnika, ki jo je treba uporabiti.

- 170 Na podlagi člena 87(4) Poslovnika Kraljevina Španija nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Razglasi se ničnost člena 1(1) Odločbe Komisije 1999/395/ES z dne 28. oktobra 1998 o državni pomoči, ki jo je Španija dodelila družbi Sniace, SA, s sedežem v Torrelavegi v Kantabriji, kot je bila spremenjena z Odločbo Komisije 2001/43/ES z dne 20. septembra 2000.**
- 2. Komisija nosi svoje stroške in stroške, ki jih je priglasila tožeča stranka.**
- 3. Kraljevina Španija nosi svoje stroške.**

García-Valdecasas

Lindh

Cooke

Legal

Martins Ribeiro

Razglašeno na obravnavi v Luxembourg, 21. oktobra 2004.

Sodni tajnik

Predsednik

H. Jung

R. García-Valdecasas